

Profil praktyczny

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: **turystyka i rekreacja**

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek: **Wyższa Szkoła Turystyki
i Języków Obcych w Warszawie**

Data przeprowadzenia wizytacji: **18-19 listopada 2022 r.**

Warszawa, 2022

Spis treści

---

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o przebiegu oceny	4
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	5
3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA	6
4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	7
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	7
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	12
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	23
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	30
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	36
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	40
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	43
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	45
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	49
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	50
6. Załączniki:	54
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	54
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	54
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	58

Część I - ocena losowo wybranych prac etapowych _____	58
Część II - ocena losowo wybranych prac dyplomowych _____	65
Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa _____	80
Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena _____	82
Załącznik nr 6. Oświadczenia przewodniczącego i pozostałych członków zespołu oceniającego _	88

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr hab. Michał Przybyliński, członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Agata Niemczyk, ekspert PKA
2. dr hab. Anna Tobolska, członek PKA
3. Marcin Pioch, ekspert PKA ds. studenckich
4. Marcin Napierała, ekspert PKA ds. pracodawców
5. mgr Łukasz Łukomski, sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja prowadzonym w Wyższej Szkole Turystyki i Języków Obcych w Warszawie została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2022/2023. Polska Komisja Akredytacyjna po raz czwarty oceniała jakość kształcenia na powyższym kierunku. Ostatnia ocena programowa to powtórna ocena programowa zakończona wydaniem oceny pozytywnej (Uchwała nr 163/2018 Prezydium PKA z dnia 26 kwietnia 2018 r.).

Wizytacja w bieżącym roku akademickim przeprowadzona została zdalnie, zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej. Zespół oceniający zapoznał się z raportem samooceny przekazanym przez Władze Uczelni. Wizytacja rozpoczęła się od spotkania z Władzami Uczelni, a dalszy jej przebieg odbywał się zgodnie z ustalonym wcześniej harmonogramem. W trakcie wizytacji przeprowadzono spotkania: z zespołem przygotowującym raport samooceny, z osobami odpowiedzialnymi za doskonalenie jakości na ocenianym kierunku, funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia oraz publiczny dostęp do informacji o programie studiów, z pracownikami odpowiedzialnymi za umiędzynarodowienie procesu kształcenia, przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, studentami oraz nauczycielami akademickimi. Ponadto dokonano przeglądu wybranych prac dyplomowych i etapowych, przeprowadzono hospitację zajęć oraz dokonano oceny bazy dydaktycznej wykorzystywanej w procesie kształcenia. Przed zakończeniem wizytacji sformułowano wstępne wnioski dotyczące oceny stopnia spełnienia poszczególnych kryteriów, o których przewodniczący zespołu oraz eksperci poinformowali Władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	turystyka i rekreacja	
Poziom studiów (studia pierwszego stopnia/studia drugiego stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia pierwszego stopnia	
Profil studiów	praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne, niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek	nauki o zarządzaniu i jakości (wiodąca) 65% geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna 15% ekonomia i finanse 15% technologia żywności i żywienia 5%	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	Liczba semestrów: 6 semestrów Liczba ECTS: 182 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych ³ /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym	Wymiar: 960 godzin Liczba punktów ECTS: 38 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	menadżer hotelarstwa i astronomii organizacja usług turystycznych	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	Licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku		
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁴	Menadżer Hotelarstwa i Gastronomii: 2660 godzin Organizacja usług turystycznych: 2690 godzin	Menadżer Hotelarstwa i Gastronomii: 2070 godzin Organizacja usług turystycznych: 2065 godzin
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	Menadżer Hotelarstwa i Gastronomii: 106,4 ECTS Organizacja usług turystycznych: 107,6 ECTS	Menadżer Hotelarstwa i Gastronomii: 82,8 ECTS Organizacja usług turystycznych: 82,6 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	Menadżer Hotelarstwa i Gastronomii: 124 ECTS Organizacja usług turystycznych: 124 ECTS	Menadżer Hotelarstwa i Gastronomii: 124 ECTS Organizacja usług turystycznych: 124 ECTS
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	99 ECTS	99 ECTS

Nazwa kierunku studiów	turystyka i rekreacja	
Poziom studiów (studia pierwszego stopnia/studia drugiego stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia drugiego stopnia	
Profil studiów	praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne, niestacjonarne	

Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{1,2}	nauki o zarządzaniu i jakości (wiodąca) 65% geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna 15% ekonomia i finanse 15% technologia żywności i żywienia 5%	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	Liczba semestrów: 4 semestry Liczba punktów ECTS: 122 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych ³ /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym	Wymiar: 480 godzin Liczba ECTS: 19 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	zarządzanie w hotelarstwie i gastronomii turystyka międzynarodowa	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	Magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku		
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁴	Zarządzanie w hotelarstwie i gastronomii: S/1530 godzin (61,2 ECTS) Turystyka międzynarodowa: S/1530 godzin (61,2 ECTS)	Zarządzanie w hotelarstwie i gastronomii: N/1090 godzin (43,6 ECTS) Turystyka międzynarodowa: N/1090 godzin (43,6 ECTS)
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	Zarządzanie w hotelarstwie i gastronomii: 61,2 ECTS Turystyka międzynarodowa: 61,2 ECTS	Zarządzanie w hotelarstwie i gastronomii: 43,6 ECTS Turystyka międzynarodowa: 43,6 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	81 ECTS	81 ECTS
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	63 ECTS	63 ECTS

3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA ¹ kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

	niespełnione
Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	kryterium spełnione częściowo
Kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	kryterium spełnione częściowo
Kryterium 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	kryterium spełnione częściowo
Kryterium 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	Kryterium niespełnione
Kryterium 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	kryterium spełnione częściowo
Kryterium 6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	Kryterium spełnione
Kryterium 7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	Kryterium niespełnione
Kryterium 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	Kryterium niespełnione

4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Strategia Wyższej Szkoły Turystyki i Języków Obcych w Warszawie na lata 2022-2027 została przyjęta uchwałą Senatu z dnia 11 maja 2022 roku. Wskazano tam dziewięć obszarów rozwoju uczelni: poszerzenie oferty edukacyjnej o nowe kierunki, zwiększenie upracticznienia studiów, podnoszenie jakości infrastruktury uczelni, zwiększenie poziomu umiędzynarodowienia, zbudowanie wysokiej

jakości zaplecza kadrowego, dbanie o pozytywny wizerunek uczelni, zapewnienie odpowiedniego wsparcia studentów dostosowanego do ich potrzeb, zaangażowanie uczelni w badania naukowe oraz doskonalenie jakości kształcenia i zarządzania uczelni. Dokument ten nie zawiera bezpośrednich odniesień do konkretnych kierunków studiów, także turystyki i rekreacji, należy jednak uznać, że koncepcja i cele kształcenia wpisują się w wyżej wymienione cele strategiczne oraz są zgodne z elementami polityki jakości, wymienionymi w strategii.

Studia pierwszego stopnia na kierunku turystyka i rekreacja trwają 6 semestrów. Zgodnie z przedstawioną koncepcją studenci rekreacja zdobywają rozległą wiedzę teoretyczną i praktyczną w zakresie m. in.:

- funkcjonowania przedsiębiorstwa turystycznego w świetle przepisów prawno-administracyjnych Polski i Unii Europejskiej;
- planowania działań marketingowych w przedsiębiorstwie turystycznym, kreowanie produktów turystycznych, doskonalenie kanałów sprzedaży ofert turystycznych;
- technik negocjacyjnych;
- koordynowania działań w przedsiębiorstwach hotelarskich i gastronomicznych;
- znajomości aspektów kulturowo-społecznych przy wzrastających potrzebach turystycznych.

Studenci powinni rozwiązywać rzeczywiste zadania i realizować samodzielne projekty w środowisku pracy oraz zdobyć wiedzę, a przede wszystkim praktyczne umiejętności i kompetencje społeczne niezbędne w przyszłej pracy zawodowej.

Na studiach pierwszego stopnia Uczelnia proponuje dwie specjalności: *organizacja usług turystycznych* i *menadżer hotelarstwa i gastronomii*. Absolwenci pierwszej z tych specjalności znajdą pracę w szerokim spektrum przedsiębiorstw i organizacji turystycznych, takich jak biura podróży, lokalne i regionalne organizacje turystyczne oraz w Polskiej Organizacji Turystyki i Polskiej Izbie Turystyki. Absolwenci specjalności *menadżer hotelarstwa i gastronomii* będą mogli podjąć pracę w hotelach, restauracjach, firmach cateringowych na stanowiskach operacyjnych i menadżerskich. W obu przypadkach możliwa jest także kontynuacja studiów.

Koncepcja kształcenia na studiach drugiego stopnia zakłada przygotowanie studentów do pełnienia funkcji właścicieli biur podróży, animatorów turystyki, przewodników wycieczek oraz zajmowania stanowisk kierowniczych w branży turystycznej i hotelarstwie. W tym przypadku studentom oferuje się także dwie specjalności – *turystyka międzynarodowa* oraz *zarządzanie w hotelarstwie i gastronomii*. Absolwenci pierwszej mogą podjąć pracę w biurach podróży, w Polskiej Organizacji Turystycznej, także w obsłudze turystów przyjeżdżających do Polski. Absolwenci są też przygotowani do pracy w charakterze pilotów i rezydentów w różnych krajach świata. Druga specjalność przygotowuje absolwentów do prowadzenia działalności gospodarczej oraz do zarządzania przedsiębiorstwami hotelarskimi i gastronomicznymi. Specjalności te stanowią więc pogłębienie specjalności proponowanych na pierwszym stopniu.

W przypadku obu stopni jako dyscyplinę wiodącą wskazano nauki o zarządzaniu i jakości (65%) a także przypisano kierunek do dyscyplin: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna (15%), ekonomia i finanse (15%) oraz technologia żywności i żywienia (5%).

Z punktu widzenia przedstawionej koncepcji przypisanie to jest poprawne, co oznacza, że nazwa kierunku nie jest precyzyjna. W przedstawionej koncepcji brak bowiem wyraźnych wskazań do rekreacji, co potwierdza brak odniesienia do dyscypliny nauki o kulturze fizycznej. Rekomenduje się doprowadzenie do zgodności nazwy kierunku i koncepcji kształcenia.

Studenci kierunku turystyka i rekreacja w założeniu zdobywają wiedzę teoretyczną i praktyczną w zakresie m.in.:

- funkcjonowania przedsiębiorstwa turystycznego w świetle przepisów prawno-administracyjnych Polski i Unii Europejskiej;
- planowania działań marketingowych w przedsiębiorstwie turystycznym, kreowanie produktów turystycznych, doskonalenie kanałów sprzedaży ofert turystycznych;
- technik negocjacyjnych;
- koordynowania działań w przedsiębiorstwach hotelarskich i gastronomicznych;
- znajomości aspektów kulturowo-społecznych przy wzrastających potrzebach turystycznych.

Można więc uznać, że przedstawiona koncepcja uwzględnia postęp w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej właściwych dla kierunku oraz jest zorientowana na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

Aktualnie oferowane specjalności zostały opracowane przy wykorzystaniu . in.:

- badań Rady ds. kompetencji sektora turystyki zrealizowanych przez Instytut Turystyki w Krakowie - badanie w latach 2018/19;
- badań własnych (badania ankietowe zrealizowane na przedstawicielach branży turystycznej zrzeszonych w Polskiej Izbie Turystyki i Izbie Turystyki RP);
- sugestii wpływających od członków Rady Interesariuszy Zewnętrznych;
- obserwacji zmian zachodzących na rynku, ze szczególnym uwzględnieniem rynku lokalnego (warszawskiego),
- konsultacji prowadzonych z nauczycielami akademickimi zatrudnionymi na uczelni w ramach Katedry Turystyki;
- rozmów ze studentami, ze szczególnym uwzględnieniem samorządu studenckiego.

Pomimo, że koncepcja kształcenia zakłada tradycyjny model, obecnie na Uczelni stosowany jest system nauki hybrydowej, będący pozostałością po okresie pandemii. Polega on na zapewnieniu studentom możliwości uczestnictwa on-line w zajęciach odbywających się na uczelni. Zgodnie z zarządzeniem rektora z 14 września 2022 r. prowadzona jest transmisja on-line, z której korzystanie możliwe jest tylko i wyłącznie w wyjątkowo uzasadnionych przypadkach mających tymczasowy (przejściowy) charakter. Analiza stanu faktycznego wykazała, że często liczba uczestników on-line przewyższa liczbę obecnych na zajęciach, zdarzają się także przypadki, kiedy fizyczna obecność studentów na zajęciach nie jest przewidziana.

Efekty uczenia się na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku turystyka i rekreacja profil praktyczny przyporządkowane zostały do dyscypliny wiodącej nauki o zarządzaniu i jakości 118,3 punktów ECTS na pierwszym stopniu studiów i 79,3 punktów ECTS na drugim stopniu studiów. Dobór dyscypliny jest zasadny z punktu widzenia celów kształcenia. Jako dyscypliny dodatkowe wskazano: geografii społeczno-ekonomiczną i gospodarkę przestrzenną (27,3 punktów ECTS), ekonomia i finanse (27,3 ECTS), technologia żywności i żywienia (9,1 ECTS) na pierwszym stopniu studiów oraz geografii społeczno-ekonomiczną i gospodarkę przestrzenną (18,3 punktów ECTS), ekonomia i finanse (18,3 ECTS), technologia żywności i żywienia (6,1 ECTS) na drugim stopniu studiów. Kierunkowe efekty uczenia się są specyficzne dla wyżej wymienionych dyscyplin mają swoje odzwierciedlenie w nazwie kierunku. Nazwa kierunku daje podstawy do poszukiwania dyscypliny stricte związanej z rekreacją jak np. nauki o kulturze fizycznej, wobec czego zespół oceniający formułuje rekomendacje w tym zakresie. Poza ww. zwraca uwagę niski udział dyscypliny technologia żywności i żywienia, który rekomenduje się zmodyfikować w świetle stanowiska interpretacyjnego nr 5/2020 Prezydium PKA z dnia 2 lipca 2020 r. o ograniczaniu rozdrobnienia dyscyplin dodatkowych.

Kierunkowe efekty uczenia się zostały sformułowane w zakresie wiedzy 20 na pierwszym stopniu i 13 na drugim stopniu, umiejętności 21 na pierwszym stopniu i 14 na drugim stopniu oraz kompetencji społecznych odpowiednio: 9 i 7.

Efekty uczenia się są sformułowane w sposób przystępny z zastosowaniem terminologii właściwej dla kierunku studiów. Zakładane efekty uczenia się dla kierunku turystyka i rekreacja (studiów zarówno pierwszego, jak i drugiego stopnia) są pochodne względem efektów uczenia się określonych w rozporządzeniu MNiSW z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6–8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz. U z 2018 r. poz. 2218), choć dostrzega się pewne nieścisłości w ich formułowaniu. Nieliczne z nich wymagają dostosowania opisu do określeń przyjętych dla 6 i 7 poziomu PRK poprzez odpowiednie zastąpienie sformułowań typu „podstawowy”. Na pierwszym stopniu studiów korekty wymagają kierunkowe efekty uczenia się, w tym m.in.:

- K_W12 Zna podstawowe pojęcia ekonomiczne i finansowe, rozumie funkcjonowanie mechanizmów gospodarczych w skali mikro- makroekonomicznej, rozumie wzajemne oddziaływanie turystyki, rekreacji i gospodarki. S1P_W03
- K_W13 Posiada podstawową wiedzę z zakresu zarządzania i marketingu, oraz funkcjonowania podmiotów organizacyjnych turystyki i rekreacji. S1P_W07
- K_W14 Zna i rozumie podstawowe pojęcia charakteryzujące turystykę, klasyfikację zjawisk turystycznych i typologie turystów, strukturę aktywności turystycznej różnych grup społecznych oraz funkcje i dysfunkcje turystyki. S1P_W07

Ponadto modyfikacji wymagają efekty umiejętności językowych, błędnie precyzujących poziom opanowania języka obcego w zapisie:

- K_U21 Ma umiejętności w zakresie znajomości języka obcego zgodnie z wymogami do poziomu B1 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego. S1P_U11

Efekty uczenia się na kierunku turystyka i rekreacja zostały przyjęte Uchwałą Senatu Wyższej Szkoły Turystyki i Języków Obcych w Warszawie z dnia 30 marca 2022 r. w sprawie: uchwalenia programu studiów dla kierunku turystyka i rekreacja na poziomie studiów pierwszego stopnia, profil praktyczny (studia stacjonarne i niestacjonarne) oraz programu studiów dla kierunku turystyka i rekreacja na poziomie studiów drugiego stopnia, profil praktyczny (studia stacjonarne i niestacjonarne). Odwołują się do aspektów praktycznych potwierdzając profil praktyczny studiów. Efekty uczenia się przewidują nabycie umiejętności komunikowania się w języku obcym na poziomie B2+ dla studiów drugiego stopnia; nie precyzują tego odnośnie do poziomu B2 dla studiów pierwszego stopnia. Efekty uczenia się zawierają poprawnie sformułowany opis kwalifikacji założonych dla oceniającego kierunku studiów odnośnie do sformułowanych dyscyplin: wiodącej i dodatkowych. Efekty uczenia się kierunkowe, dla zajęć lub grup zajęć tworzą spójny system, w oparciu o który możliwe jest stworzenie skutecznego systemu weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Dla wszystkich efektów uczenia się zakładanych dla zajęć objętych programem studiów wskazano odniesienia do efektów kierunkowych, w tym również w obszarze rekreacji, pomimo braku właściwych im treści kształcenia.

Treść efektów uczenia się kierunkowe, dla zajęć lub grup zajęć, dla obu stopni studiów uwzględnia aktualny stan wiedzy i jej praktycznego zastosowania. Efekty uczenia się odpowiadają praktycznemu profilowi ocenianego kierunku studiów. Analiza treści poszczególnych efektów uczenia się prowadzi do wniosku, że są one specyficzne i zgodne z aktualnym stanem wiedzy i jej zastosowaniami w zakresie turystyki i rekreacji we wszystkich wspomnianych dyscyplinach, z wyraźną przewagą dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości, a także stanem praktyki w obszarach działalności zawodowej

oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku głównie w zakresie turystyki, w tym m. in. odnośnie do funkcjonowania obiektów hotelarskich, gastronomicznych, biur podróży, animatorów turystyki, ale i prowadzenia badań marketingowych, biznesu turystycznego. Efekty uczenia się na obu stopniach studiów uwzględniają aspekt przedsiębiorczości, ekonomiczne, prawne, etyczne i inne uwarunkowania działalności zawodowej, komunikowania w języku obcym, pracy zespołowej oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności zawodowej, szczególnie na rynku turystycznym. W efektach uczenia się uwzględniono wykorzystanie posiadanej wiedzy, w tym dobór źródeł, metod analizy przy użyciu zaawansowanych technik i narzędzi badawczych.

Warunkiem uzyskania kwalifikacji pierwszego i drugiego stopnia na tym kierunku studiów, poziomie i profilu kształcenia jest osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się zakładanych w programie.

Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1²(kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Koncepcja kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja jest zgodna ze strategią Uczelni oraz mieści się w dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany. Wobec nazwy kierunku, a odnosząc się do treści kształcenia Koncepcja kształcenia i cele kształcenia są zorientowane na potrzeby zawodowego rynku pracy w obszarze zarządzania, zwłaszcza w turystyce i zostały określone we współpracy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

Efekty uczenia się są zgodne z przyjętą koncepcją kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja, odnoszą się do profilu praktycznego, zapewniają uzyskanie kompetencji zarządczych niezbędnych w działalności turystycznej i rekreacyjnej z uwypukleniem tej pierwszej. Rekomenduje się rozważenie modyfikacji dyscyplin, do których przyporządkowano kierunek, zarówno na pierwszym, jak i na drugim stopniu, z włączeniem dyscypliny stricte odnoszącej się do rekreacji. Efekty dla studiów drugiego stopnia zawierają treści nastawione na szerszy zakres podmiotowy w zarządzaniu organizacjami w branży.

Stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Uczelnia stosuje model kształcenia hybrydowego, podczas gdy w przedstawionej koncepcji kształcenia nie uwzględniono warunków nauczania i uczenia się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.
2. Zakładane efekty uczenia się dla kierunku turystyka i rekreacja (studiów zarówno pierwszego, jak i drugiego stopnia) nie uwzględniają wszystkich charakterystyk drugiego stopnia dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji.
3. W zakładanych efektach uczenia się w przypadku niektórych charakterystyk brak jest odniesień zarówno do stopnia zawansowania wiedzy, jak i pogłębienia wiedzy.

---

²W przypadku gdy propozycje oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać propozycję oceny dla każdego poziomu odrębnie.

4. W zakresie umiejętności nie uwzględniono charakterystyk komunikowania się w języku obcym na poziomie B2.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

1. Zaleca się uzgodnienie przyjętego modelu kształcenia z koncepcją i programem studiów w zakresie nauczania i uczenia się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.
2. Należy uwzględnić wszystkie charakterystyki drugiego stopnia dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji w przyjętych efektach uczenia się dla kierunku turystyka i rekreacja na pierwszym jak i na drugim stopniu studiów.
3. Należy zapewnić uwzględnienie w opisie efektów wiedzy dla 6 i 7 poziomu PRK charakterystyk stopnia zawansowania wiedzy, pogłębienia wiedzy.
4. Należy zapewnić uwzględnienie w opisie efektów uczenia się umiejętności charakterystyk komunikowania się w języku obcym na poziomie B2.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Treści programowe, realizowane na ocenianym kierunku studiów zarówno pierwszego, jak i drugiego stopnia są zgodne z efektami uczenia się kierunkowymi, dla zajęć lub grup zajęć. Są one zestawione w sylabusach. W kontekście nazwy kierunku, brakuje treści kształcenia odnoszących się stricte do rekreacji. Zajęcia, które w swych treściach kształcenia odnoszą się - bezpośrednio/pośrednio - do rekreacji, to: *podstawy rekreacji, podstawy marketingu usług turystycznych i rekreacyjnych, marketing usług turystycznych i rekreacyjnych, zagospodarowanie turystyczne, animacja w turystyce i turystyka aktywna* (turystyka zdrowotna – brak treści kształcenia) na pierwszym stopniu, i *socjologia czasu wolnego* na drugim stopniu.

Odnosnie do sylabusów formułuje się zarzut o braku, w niektórych z nich, rozróżniania treści na wykładowe i ćwiczeniowe (np. *podstawy hotelarstwa, geografia turystyczna, podstawy marketingu usług turystycznych i rekreacyjnych, Historia architektury i sztuki, żywienie człowieka, jakość usług w hotelarstwie i gastronomii, marketing usług turystycznych i rekreacyjnych, badania rynkowe*). Treści programowe o ile są aktualne co do zapisu, to – w kontekście zalecanej w sylabusach literatury podstawowej i uzupełniającej, bywa, że nie uwzględniają aktualnej wiedzy z zakresu dyscypliny wiodącej i dyscyplin dodatkowych, do której został przyporządkowany kierunek studiów (np. *Żywienie człowieka* 2006-2012; jest 1 pozycja uzupełniająca z 2020; *Podstawy rekreacji* 2010-2013 *Podstawy hotelarstwa* 2006-2015; *Marketing usług turystycznych i rekreacyjnych* 2006-2015; *Badania rynkowe* 2000-2010; *Socjologia* 1998-2012; ponadto są przedmioty, które bazują na literaturze z lat 90. XX w., np. *Ekologia i ochrona środowiska, Przygotowanie do egzaminu dyplomowego, Socjologia*). Treści programowe obejmują zagadnienia z zakresu m.in.: obsługi ruchu turystycznego, historii architektury i sztuki, organizacji imprez turystycznych, funkcjonowania obiektów hotelarskich i zasad

obsługi gości – na studiach pierwszego stopnia (tym samym reprezentują głównie obszar turystyki, co wynika z przyjętych specjalności); a na studiach drugiego stopnia z zakresu m.in.: współczesnych trendów w turystyce światowej, budowania marki destynacji turystycznych, nowych trendów w żywieniu człowieka, zarządzania przedsiębiorstwem turystycznym i rekreacyjnym (analogicznie jak na studiach pierwszego stopnia dominują treści powiązane bezpośrednio z turystyką).

Na studiach pierwszego stopnia uczelnia proponuje specjalności *organizację usług turystycznych i menadżer hotelarstwa i gastronomii*. Na studiach drugiego stopnia realizowane specjalności to: *zarządzanie w hotelarstwie i gastronomii i turystyka międzynarodowa*. Specjalności te pod względem treści programowych są zgodne z dyscyplinami, do których przyporządkowany został oceniony kierunek studiów. Treści programowe, w szczególności realizowane w ramach przedmiotów specjalnościowych odpowiadają zastosowaniu wiedzy z zakresu głównie dyscypliny wiodącej, jak i dyscyplin pozostałych w praktyce gospodarczej i dają podstawy uzyskania zakładanych efektów uczenia się.

Harmonogram realizacji programu studiów, forma i organizacja zajęć oraz liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia, a także szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, daje podstawę osiągania przez studentów przyjętych efektów uczenia się.

Program studiów pierwszego stopnia realizowany jest w ramach 6 semestrów. Obejmuje on 182 punkty ECTS konieczne do ukończenia studiów, w tym odpowiednio: *Menadżer Hotelarstwa i Gastronomii*: 106,4 ECTS i *Organizacja usług turystycznych* 107,6 ECTS na studiach stacjonarnych i *Menadżer Hotelarstwa i Gastronomii*: 82,8 ECTS i *Organizacja usług turystycznych* 82,6 ECTS na studiach niestacjonarnych zajęć dydaktycznych prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób i studentów, a także 38 punkty ECTS, tj. 960 godzin - praktyk zawodowych. Zwracają uwagę różnice w liczbie punktów ECTS pomiędzy specjalnościami. Rekomenduje się usunięcie tego zróżnicowania. Czas trwania studiów, mierzony nakładem pracy, wyrażonym poprzez liczbę punktów ECTS spełnia wymagania określone w przepisach prawa, oraz zasadę przypisania do 1 ECTS 25-30 godzin pracy studenta, obejmującej zajęcia organizowane przez Uczelnię oraz jego indywidualną pracę związaną z tymi zajęciami. W przypadku studiów stacjonarnych, liczba punktów ECTS uzyskiwana w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia jest zgodna z wymaganiami (co najmniej połowa punktów ECTS objętych programem studiów). Przedmioty podstawowe (w liczbie 9) stanowią 44 ECTS, kierunkowe (w liczbie 16) 52 ECTS, inne (w liczbie 4) 6 ECTS, przedmioty specjalnościowe *Menadżer Hotelarstwa i Gastronomii* (w liczbie 10) 42 ECTS i *Organizacja usług turystycznych* (w liczbie 11 przedmiotów) 42 ECTS oraz praktyki zawodowe 960h, tj. 38 ECTS. Przedmioty są zróżnicowane, nawiązują do treści, które absolwent kierunku powinien znać i zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, jak wcześniej wspomniano, głównie z zakresu turystyki. Wymiar godzinowy zajęć jest poprawny, daje podstawy osiągania założonych efektów uczenia się. Formy zajęć, choć są dwie, tj. wykłady i ćwiczenia, z formalnego punktu widzenia są dobrane właściwie dla praktycznego profilu studiów. Przeważająca część zajęć realizowana jest w formach pozwalających na kształtowanie umiejętności praktycznych. Zajęcia na ocenianym kierunku studiów prowadzone są w formie wykładów, wykładów z elementami konwersatorium, ćwiczeń, w tym ćwiczeń z elementami konwersatorium i warsztatów, ale i praktyk zawodowych. Takiej specyfikacji nie podają sylabusy (tylko siatka godzin), dlatego rekomenduje się uspołnienie prowadzonych form zajęć. Dobór form zajęć i proporcje liczby godzin zajęć realizowanych w poszczególnych formach zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Wśród zajęć

lub grup zajęć dominują te kształtujące umiejętności praktyczne, tj. ćwiczenia, ćwiczenia z elementami konwersatorium, warsztaty stanowiące 56,5% godzin zajęć dydaktycznych prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób i studentów na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Choć liczba punktów ECTS uzyskiwana na studiach pierwszego stopnia w ramach zajęć kształtujących umiejętności praktyczne wynosi 124 ECTS, to mając na uwadze wymagania § 6. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 roku w sprawie studiów odnośnie do zajęć tej grupy zajęć w ocenie zespołu oceniającego nie jest w pełni spełniony wymóg, o którym mowa. Przesądza o tym brak warunków do przygotowania studenta do prowadzenia działalności zawodowej, co ujawnia się w deficytach infrastruktury i niewłaściwych metodach kształcenia służących realizacji profilu praktycznego. Opisane sytuacje dotyczą m. in. takich zajęć, jak np. *podstawy rekreacji*, animacja w turystyce, *technologia informacyjna*, *systemy rezerwacyjne wyposażenie zakładu gastronomicznego*, *technologia informacyjna w hotelarstwie i gastronomii* (łącznie 20 ECTS).

Liczba punktów ECTS uzyskiwana na studiach pierwszego stopnia w ramach zajęć rozwijających kompetencje językowe w zakresie znajomości języka obcego wynosi 20 ECTS (w ramach kierunku turystyka i rekreacja studenci mają do wyboru lektoraty w języku angielskim, niemieckim, rosyjskim i hiszpańskim, choć kluczowym w programie studiów jest ten pierwszy). Liczba punktów ECTS uzyskiwana na studiach pierwszego stopnia w ramach zajęć lub grup zajęć do wyboru wynosi 99 ECTS (spełniony jest tym samym wymóg realizacji zajęć do wyboru w wymiarze nie mniejszym niż 30% ogólnej liczby punktów ECTS ujętej w programie studiów).

Program studiów drugiego stopnia realizowany jest w ramach 4 semestrów. Obejmuje on 122 punkty ECTS konieczne do ukończenia studiów, w tym specjalności *zarządzanie w hotelarstwie i gastronomii* oraz *turystyka międzynarodowa*: 61,2 ECTS na studiach stacjonarnych i 43,6 ECTS na studiach niestacjonarnych zajęć dydaktycznych prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób i studentów, a także 19 punktów ECTS, tj. 480 godzin praktyk zawodowych. W przypadku studiów stacjonarnych, liczba punktów ECTS uzyskiwana w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia jest zgodna z wymaganiami (co najmniej połowa punktów ECTS objętych programem studiów). Przedmioty podstawowe (w liczbie 4) stanowią 20 ECTS, kierunkowe (w liczbie 12) 39 ECTS, przedmioty specjalnościowe *zarządzanie w hotelarstwie i gastronomii* oraz *turystyka międzynarodowa* (w liczbie 9) 44 ECTS oraz praktyki zawodowe 480h, tj. 19 ECTS.

Wymiar godzinowy zajęć jest poprawny, daje podstawy osiągnięcia założonych efektów uczenia się. Formy zajęć, analogicznie jak na studiach pierwszego stopnia, dwie, tj. wykłady i ćwiczenia. Dobór form zajęć i proporcje liczby godzin zajęć realizowanych w poszczególnych formach dają podstawy zapewnienia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się. Wśród zajęć lub grup zajęć dominują te kształtujące umiejętności praktyczne, tj. ćwiczenia, ćwiczenia z elementami konwersatorium, warsztaty stanowiące 62,3% godzin zajęć dydaktycznych prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób i studentów na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych.

Liczba punktów ECTS uzyskiwana na studiach drugiego stopnia w ramach zajęć kształtujących umiejętności praktyczne wynosi 81 ECTS. Nie wszystkie wykazane w tym zbiorze zajęcia spełniają wymóg § 6. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 roku w sprawie studiów odnośnie do zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, z przyczyn analogicznych jak opisano w przypadku studiów pierwszego stopnia. Sprawa dotyczy takich zajęć, jak: *socjologia czasu wolnego*, *informatyka w turystyce i rekreacji*, *nowe technologie w produkcji*

gastronomicznej. Liczba punktów ECTS uzyskiwana na studiach drugiego stopnia w ramach zajęć rozwijających kompetencje językowe w zakresie znajomości języka obcego wynosi 9 ECTS; w ramach zajęć lub grup zajęć do wyboru wynosi 63 ECTS (spełniony jest tym samym wymóg realizacji zajęć do wyboru w wymiarze nie mniejszym niż 30% ogólnej liczby punktów ECTS ujętej w programie studiów). Na kierunku turystyka i rekreacja, zarówno na pierwszym, jak i na drugim stopniu studiów, który jest przyporządkowany do dziedziny nauk społecznych, zapewniony jest warunek łącznej liczby punktów ECTS - nie mniejszą niż 5 - jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych.

Struktura szacowanego nakładu pracy studenta na studiach pierwszego i drugiego stopnia określona jest w sylabusach i obejmuje takie elementy, jak: godziny kontaktowe, przygotowanie do zajęć i praca własna studenta, praca studenta z literaturą, przygotowanie studenta do egzaminu/zaliczenia. Proporcje poszczególnych elementów nakładu pracy są prawidłowe.

W Uczelni wszystkie zajęcia są transmitowane w sieci Internet, jak podaje raport samooceny. Zajęcia są realizowane hybrydowo. Potwierdzeniem tego były wszystkie hospitacje zajęć. Pozwoliły dostrzec prawidłowość, że więcej studentów jest on-line, niż stacjonarnie (stacjonarnie bywa, że jest to 1 student/studentka). Narzędzie wykorzystywane do realizacji zajęć na odległość to Google Classroom. W rezultacie wymiar zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość nie jest zgodny z wymaganiami w tym zakresie.

Metody kształcenia są mylnie interpretowane przez nauczycieli akademickich, co daje podstawę do stwierdzenia o braku zapewnienia osiągania przez studentów wszystkich efektów uczenia się (na co również wskazują zweryfikowane przez zespół oceniający prace etapowe). Potwierdzeniem tej tezy jest np. metoda kształcenia dla zajęć *przygotowanie do egzaminu dyplomowego* (należy dodać, że na pierwszym stopniu studiów na kierunku turystyka i rekreacja nie przewiduje się pracy dyplomowej): „Praca indywidualna, metoda projektów, instruktaż, dyskusja” (sic!). Wśród efektów uczenia się dla tego przedmiotu są te właściwe dla przygotowania pracy dyplomowej, jak np. „W1. Zna i rozumie kierunki, zakres i rodzaje badań naukowych w turystyce”. Treści kształcenia dla przywoływanych zajęć w ogóle nie ma.

Analiza sylabusów pozwala stwierdzić, że:

- są zajęcia, gdzie prowadzący myli metody kształcenia z treściami przedmiotu, np. *ekonomia, organizacja w hotelarstwie i gastronomii, dietetyka*.
- część z nauczycieli akademickich myli metody kształcenia z formą zajęć, jaką są konsultacje (regularne), np. *podstawy zarządzania, technologia informacyjna, przedsiębiorczość, ubezpieczenia w turystyce*. Podobnie rzecz się ma odnośnie do e-learningu, np. *podstawy hotelarstwa*; analogicznie również wobec wykładów i ćwiczeń, np. *prawo w turystyce, usługi gastronomiczne, usługi hotelarskie, systemy rezerwacyjne, technologia informacyjna w hotelarstwie i gastronomii, turystyka biznesowa*,
- artykuły naukowe, wskazywane w sylabusach, nie są metodą kształcenia, np. *historia architektury i sztuki, żywienie człowieka* (ale można je wykorzystać np. do metody - odwrócona klasa),
- kolokwia, egzaminy to nie metody kształcenia, jak i zajęcia na terenie obiektów zewnętrznych, np. *wyposażenie przedsiębiorstwa hotelarskiego, wyposażenie zakładu gastronomicznego*.

Są przykłady sylabusów, gdzie w miejsce metod kształcenia nie wprowadzono żadnych konkretnych. Np. przedmioty marketingowe, tj. *podstawy marketingu usług turystycznych i rekreacyjnych, marketing usług hotelarskich i gastronomicznych* (w tym wypadku oszacowano aż 18h case study-

pomysł na działania marketingowe w turystyce; rekomenduje się rozpisanie tej pozycji na bardziej szczegółowe), *marketing usług turystycznych i rekreacyjnych, marketing w przedsiębiorstwie turystycznym*.

Metody kształcenia zaproponowane na kierunku turystyka i rekreacja nie uwzględniają najnowszych osiągnięć dydaktyki akademickiej i w nauczaniu, i uczeniu się na ogół nie są stosowane właściwie dobrane środki i narzędzia dydaktyczne wspomagające osiąganie przez studentów efektów uczenia się. Dominującymi metodami kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja są studia przypadków, ale i dyskusje/debaty (bez wyraźnego rozróżnienia tych ostatnich). Nie odnajduje się najnowszych osiągnięć dydaktycznych, jak np. układanka ekspercka, drzewo decyzyjne, metoda 5 whys, odwrócona klasa i inne. Ważnym aspektem praktycznego profilu kierunku winny być dobrze dobrane metody kształcenia. Są przedmioty typowo praktyczne bez identyfikacji jakichkolwiek metod kształcenia, np. Animacja w turystyce.

Używane przez pracowników akademickich metody kształcenia nie w pełni stymulują studentów do samodzielności i pełnienia aktywnej roli w procesie uczenia się na co wskazują również „skąpe” próbki prac etapowych, które nie wychodzą poza prezentacje PPT, referat, np. Podstawy turystyki, tj. formy mało aktywne jak na profil praktyczny, choć Uczelnia posiada do tego infrastrukturę w postaci np. pracowni gastronomicznej, jednak nieaktywnej. Metody kształcenia nie przygotowują w pełni studentów kierunku turystyki i rekreacji do działalności zawodowej, w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów, stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku, mając na uwadze - wspomnianą nieczynną pracownię gastronomiczną, a ponadto brak programów do realizacji wielu zajęć, w tym systemów rezerwacyjnych, np. na zajęciach *technologia informacyjna*, i innych użytecznych na rynku turystycznym. Nie ma żadnego programu wykorzystywanego w rekreacji, analogicznie w innych wypadkach, np. w rachunkowości.

W nauce opanowania języka obcego co najmniej na poziomie B2 (a jest B1) w przypadku studiów pierwszego stopnia na kierunku turystyka i rekreacja wykorzystywane są powszechnie stosowane, w tego rodzaju zajęciach, metody kształcenia, jak prezentacja, praca indywidualna/grupowa, projekt, praca w parach. Są one dostosowane do kierunku i treści programowych, zapewniają nabycie umiejętności językowych. Analogiczne metody wykorzystywane są w zdobywaniu umiejętności w zakresie opanowania języka na poziomie B2+ na drugim stopniu studiów z włączeniem studium przypadku do wspomnianego zbioru. Metody dostosowane są do specyfiki podawanych treści na zajęciach i zapewniają opanowanie umiejętności językowych.

Uczelnia stara się dostosowywać proces uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością, jak również realizowanie indywidualnych ścieżek kształcenia. Zgodnie z regulaminem studiów „student może odbywać studia według indywidualnej organizacji studiów, która polega na realizowaniu obowiązującego na danym kierunku programu studiów, według indywidualnego harmonogramu zajęć i egzaminów lub modyfikacji w zakresie form zaliczeń i egzaminów”. Studenci wybitni mogą skorzystać z Indywidualnego Toku Studiów, który realizowany jest pod kontrolą opiekuna. Studenci znajdujący się w trudnej sytuacji życiowej (w tym osoby z niepełnosprawnościami) mogą skorzystać z Indywidualnej Organizacji Studiów, która zapewnia możliwość modyfikacji planu zajęć do potrzeb studentów oraz ustalania indywidualnych terminów zaliczeń. Zgody na indywidualne ścieżki kształcenia udziela kierownik katedry na podstawie wniosku złożonego przez studenta w Dziekanacie. W Regulaminie Studiów zapisane jest, że nie można odmówić Indywidualnej Organizacji Studiów

studentce w ciąży, studentowi będącemu rodzicem oraz studentowi posiadającemu orzeczenie o niepełnosprawności. W Uczelni kształci się 9 osób z dysfunkcjami, niemniej jednak nie ma potrzeby, zdaniem Uczelni, na specyfikację indywidualnych metod kształcenia wobec nich; studenci nie zgłaszają takich potrzeb. Jest 1 osoba na ITS, za zgodą Rektora, która w drodze indywidualnych ustaleń z prowadzącymi realizuje proces kształcenia.

Na kierunku turystyka i rekreacja metody i techniki kształcenia na odległość, w przypadku zajęć kształtujących umiejętności praktyczne nie są wykorzystywane pomocniczo, a są one stałym elementem procesu nauczania na kierunku. Zajęcia on-line uzupełnia materiał pomocniczy załączany przez prowadzącego. Mając na uwadze kształcenie o profilu praktycznym w oparciu o przedmioty wykorzystujące np. specjalistyczne systemy informatyczne, czy pracownie gastronomiczne nie uznaje się za właściwy sposób wykorzystania na kierunku turystyka i rekreacja na pierwszym i drugim stopniu studiów metod i technik kształcenia na odległość, który zapewniłby osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się w trakcie realizacji tej grupy przedmiotów.

Praktyki zawodowe na profilu praktycznym są częścią obowiązkowych zajęć w procesie kształcenia. W toku wizytacji przedstawiono do wglądu zespołu oceniającego efekty uczenia się oraz treści zajęć obowiązujące od roku akademickiego 2022/2023. Dokonując ich analizy uznać należy, że są one zgodne z efektami i treściami przypisanymi do pozostałych grup zajęć. Analogia widoczna jest w efektach dotyczących wiedzy i kompetencji społecznych oraz istotnych dla profilu praktycznego efektach dotyczących umiejętności.

Wymiar godzinowy praktyk oraz przypisane im punkty ECTS są właściwe. Praktyki do roku akademickiego 2022/2023 z założenia realizowane były w każdą środę, czwartek i piątek po siedem godzin dziennie bez wyraźnego podziału na semestry. Przyjąć można, iż takie rozwiązanie dawało możliwości zrealizowania programowego wymiaru godzin, niemniej z przedstawionej dokumentacji z odbytych praktyk wynika, iż zasada praktyk w środy/czwartki/piątki nie była w pełni realizowana. Stwierdzono m.in. realizację praktyk w dowolne dni tygodnia oraz praktyki realizowane w czasookresach tygodniowych i miesięcznych.

Obowiązujący regulamin praktyk, zgodnie z zapisem w par. 3 p.4 zakłada ich realizację „... w okresie przerw wakacyjnych lub w ciągu roku akademickiego, pod warunkiem, że nie będą kolidowały z zajęciami dydaktycznymi i sesją egzaminacyjną.”. Wspomniany regulamin oraz program studiów nie precyzuje, czy mają być one realizowane w cyklach tygodniowych, miesięcznym, czy w poszczególnych dniach tygodnia. Rekomenduje się doprecyzowanie tej kwestii.

Program praktyk od obecnego roku akademickiego na studiach pierwszego drugiego stopnia studiów stacjonarnych i niestacjonarnych zakłada realizację praktyk w trakcie każdego semestru odpowiednio: studia pierwszego stopnia, semestr I – 100 godz. semestr II – 280 godz. semestr III – 100 godz. semestr IV – 100 godz. semestr V – 100 godz. semestr VI – 280 godz. semestr I, studia drugiego stopnia semestr I – 150 godz. semestr II – 125 godz. semestr III – 125 godz. semestr IV – 80 godz. Takie umiejscowienie praktyk daje możliwość osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się przewidzianych dla praktyk, niemniej może on powodować reorganizację procesu dydaktycznego i powielania osiągania tych samych efektów uczenia się. Rekomenduje się rozważenie pogrupowania cykli praktyk i skrócenie ich z 6 do 3 na studiach pierwszego stopnia oraz z 4 do 2 na studiach drugiego stopnia w taki sposób, aby zachować możliwość realizacji treści i osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się przypisanych innym zajęciom lub grupom zajęć.

Przedstawiony w toku wizytacji regulamin praktyk zawodowych (sylabus) na rok akademicki 2022/2023 reguluje zaliczanie praktyk na podstawie wypełnionej dokumentacji składającej się ze skierowania na praktykę, porozumienia w sprawie praktyk, dziennika praktyk, sprawozdania

z praktyk, zaświadczenia z zakładu pracy o odbytej praktyce oraz indywidualnej rozmowy studenta z opiekunem praktyk z ramienia uczelni. Ocena dokonywana w skali od 2 – 5 odnosi się do wszystkich zakładanych efektów uczenia się. Weryfikacji osiągniętych efektów praktyk dokonuje się w drodze analizy dokumentacji i indywidualnej rozmowy ze studentem oraz bezpośredniego kontaktu ze sobą uczelnianego i zakładowego opiekuna praktyk.

Zaznaczyć jednak należy, iż przedstawiona zespołowi oceniającemu dokumentacja ze zrealizowanych praktyk była nieadekwatna do dostarczonego sylabusu. Dodatkowo, zawierała ona szereg braków zarówno formalnych jak i merytorycznych. Brak było m.in. podpisów, pieczętek, opinii zakładowych opiekunów praktyk, które stanowią dokumentację, niektóre praktyki zawierały protokół z egzaminu inne nie. Część studentów otrzymała ocenę w formie zaliczenia inna w skali ocen, w tym również na ocenę celującą (6,0). Stwierdzić należy, że dostarczone dokumenty prezentują brak jednolitej procedury zaliczania praktyk zawodowych w tym również metod weryfikacji oceny efektów kształcenia na odległość. Przedstawiony do wglądu zespołowi oceniającemu dokument – „Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia” nie uwzględnia kształcenia na odległość. Z wyjaśnień przedstawionych zespołowi oceniającemu wynika, że weryfikacji osiągniętych efektów praktyk dokonuje uczelniany opiekun praktyk w drodze analizy dokumentacji przedstawionej przez studenta i indywidualnej z nim rozmowy. Pomimo prośby zespołu oceniającego w trakcie wizytacji o dostarczenie kompletnej dokumentacji ze zrealizowanych praktyk zawodowych, nie przedstawiono żadnego dokumentu poświadczającego przeprowadzenie przez uczelnianego opiekuna praktyk analizy dokumentów i notatki z rozmowy weryfikacyjnej. Uznać tym samym należy, iż Uczelnia nie posiada sprawnie działającego systemu weryfikacji efektów uczenia się przypisanego praktykom zawodowym.

Opiekunem praktyk zawodowych na ocenianym kierunku do roku akademickiego 2021/2022 był pracownik dydaktyczny uczelni oraz pracownik administracyjny w roli koordynatora d.s. administracyjnych. Według zapisów w sylabusie praktyk na rok akademicki 2022/2023 odpowiedzialnymi za praktyki z ramienia uczelni są uczelniany koordynator praktyk oraz merytoryczny opiekun praktyk. Mając jednak na uwadze otrzymany regulamin praktyk to zgodnie z paragrafem 3 pkt. 12, „...osobą odpowiedzialną za organizację i nadzór praktyk zawodowych w Uczelni jest upoważniony przez Rektora Opiekun Praktyk”. W toku wizytacji zespół oceniający nie ustalił jednoznacznie, kto z ramienia uczelni jest osobą odpowiedzialną za realizację praktyk i kto będzie prowadził nadzór nad ich przebiegiem. Otrzymane dokumenty nie są tożsame z wypowiedziami udzielonymi w toku wizytacji przez przedstawicieli ocenianego kierunku. W związku z powyższym rekomenduje się ujednolicenie zapisów w dokumentacji, powoływanie osób z ramienia Uczelni odpowiedzialnych za organizację i nadzór nad praktykami przed rozpoczęciem roku akademickiego, ustalenie zakresu ich odpowiedzialności oraz stworzenie procedury gwarantującej skuteczną weryfikację efektów uczenia się uzyskiwanych podczas realizacji praktyk zawodowych.

Praktyki na ocenianym kierunku odbywają się w podmiotach i instytucjach umożliwiających osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się. Uczelnia posiada podpisanych 15 umów z hotelami oraz 30 umów z biurami podróży, z których studenci mogą skorzystać udając się na praktykę zawodową. Weryfikacji podmiotów pod kątem możliwości realizacji efektów i treści dokonuje uczelniany opiekun praktyk porównując rodzaj działalności praktykodawcy oraz kwalifikacje zawodowe pracujących w nim osób z efektami uczenia się przewidzianymi dla praktyk. Miejsca wskazane przez studentów podlegają takiej samej ocenie. Wspomniana weryfikacja nie jest zbiorem odgórnie przyjętych kryteriów jakościowych zatwierdzania tych miejsc. Kwalifikacja następuje w sposób nieformalny, polegający na doświadczeniu i kompetencjach uczelnianego opiekuna praktyk.

Taki sposób weryfikacji miejsc odbywania praktyk wskazanych przez studenta nie gwarantuje ich sprawiedliwej i równej oceny względem wszystkich potencjalnych praktykodawców.

Na ocenianym kierunku brakuje także formalnie przyjętych zasad prowadzenia hospitacji praktyk zawodowych. W toku wizytacji ustalono, że takowe odbywają się i polegają na bezpośredniej wizytacji miejsca odbywania praktyk, spotkania ze studentem i zakładowym opiekunem praktyk. Przedstawiony zespołowi oceniającemu ramowy plan hospitacji zajęć nie uwzględniał praktyk zawodowych. Także arkusz hospitacji dedykowany jest zajęciom dydaktycznym a nie praktycznym. Zaleca się sformalizowanie zasad hospitacji praktyk zawodowych i uwzględnianie ich w planach na dany rok akademicki.

W toku wizytacji Uczelnia nie wykazała sposobu realizacji praktyk zawodowych z wykorzystaniem pracy zdalnej. Praktyki w czasie pandemii studenci realizowali w trybie stacjonarnym z zachowaniem zasad bezpieczeństwa dot. zapobiegania i przeciwdziałania covid-19 w danym przedsiębiorstwie. Od roku akademickiego 2022/2023 zgodnie z Zarządzeniem Rektora WSTiJO z dn. 14 września 2022 roku wszystkie zajęcia odbywają się w trybie stacjonarnym. Transmisje zajęć online zgodnie z wyżej cytowanym zarządzeniem są elementem systemu wsparcia studentów i nie dotyczą transmisji z praktyk zawodowych. W związku z powyższym oraz mając na uwadze ewentualną możliwość powrotu do prowadzenia nauczania w trybie zdalnym, rekomenduje się przygotowanie i wprowadzenie procedury uwzględniającej formę odbywania praktyk z wykorzystaniem narzędzi pracy zdalnej umożliwiającej osiąganie przez studentów efektów uczenia się.

Nie stwierdzono także dokonywania przez studentów oceny osób sprawujących nadzór nad praktykami, oceny efektów uczenia się osiąganych w trakcie realizacji praktyk oraz nie stwierdzono oceny przebiegu realizacji praktyk zawodowych. Zaleca się wprowadzenie systemu polegającego na kompleksowej i systematycznej ocenie przez studentów procesu praktyk zawodowych obowiązkowych w ramach ocenianego kierunku.

Harmonogram organizacji zajęć, określający okresy zajęć dydaktycznych, terminy sesji i dni wolne od zajęć dydaktycznych, jest ustalany przez Rektora WSTiJO i ogłaszany na stronach internetowych uczelni. Szczegółowy plan zajęć dla poszczególnych grup studentów na kierunku turystyka i rekreacja jest przygotowywany przez powołany przez Kierownika Katedry zespół planistów. Na studiach stacjonarnych zajęcia prowadzone są od poniedziałku do piątku, w godzinach od 8.00 do 16.00. Zajęcia są planowane w blokach w liczbie nieprzekraczającej czterech zajęć w ciągu dnia, co pozwala im na zorganizowanie czasu na pracę własną. Na studiach niestacjonarnych zajęcia prowadzone są w co drugi weekend, zgodnie z planem zjazdów ustalonym w oparciu o harmonogram organizacji zajęć i ogłaszanym na stronach internetowych uczelni. Studenci studiów niestacjonarnych odbywają zajęcia w soboty i niedziele, od 8.00 do 19.00, z godzinną przerwą obiadową. Każdy semestr kończy się sesją egzaminacyjną.

Program studiów na kierunku turystyka i rekreacja został zaprojektowany w sposób pozwalający studentom na jego optymalną realizację. Liczba godzin zajęć (różna w zależności od specjalizacji) jest rozłożona na okres trzech (studia pierwszego stopnia) lub dwóch (studia drugiego stopnia) lat, przy czym na każdym semestrze student realizuje około 30 punktów ECTS, co odpowiada około 750 godzin nakładu pracy studenta.

Harmonogram realizacji programu studiów na studiach pierwszego stopnia na kierunku turystyka i rekreacja została zaprojektowany sekwencyjnie, od ogółu do szczegółu. Studenci w pierwszej kolejności poznają kluczowe terminy i tematykę z zakresu dyscyplin, do których został przyporządkowany kierunek; zajęcia bardziej szczegółowe realizowane są na drugim i trzecim roku,

przy czym jak wspomniano, są to zajęcia ukierunkowane bardziej na turystykę. Przyjęta sekwencja zajęć ma pozwolić na właściwą realizację efektów uczenia się przewidzianych w programie studiów. Na studiach magisterskich treści programowe zajęć są bardziej szczegółowe i pogłębione, a studenci mogą uzupełniać umiejętności, które nabyli na studiach pierwszego stopnia.

Kompetencje językowe rozwijane są w ramach lektoratów z dostosowaną do kierunku i poziomu studiów tematyką zajęć.

Zaliczenie przedmiotów kończących się egzaminem odbywa się w trakcie sesji egzaminacyjnej. W przypadku niezaliczenia egzaminu student ma prawo do przystąpienia do poprawkowej sesji egzaminacyjnej. Zaliczenie przedmiotów kończących się zaliczeniem na stopień odbywa się w trakcie ostatnich zajęć. W przypadku braku zaliczenia zajęć określonych jako zajęcia kończące się zaliczeniem na stopień student ustala termin zaliczenia poprawkowego indywidualnie z prowadzącym zajęcia. Zwyczajowo na uczelni wymaga się weryfikacji egzaminów i zaliczeń w ciągu 14 dni. Jeżeli do tego czasu oceny nie zostaną wystawione władze jednostki realizującej kierunek studiów podejmują działania zmierzające do uzupełnienia ocen. Informacja zwrotna dotycząca egzaminów i zaliczeń dostarczania jest studentom za pomocą platformy wirtualny dziekanat.

Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Treści programowe, realizowane na ocenianym kierunku studiów zarówno pierwszego, jak i drugiego stopnia są zgodne z efektami uczenia się kierunkowymi, dla zajęć lub grup zajęć. Są one zestawione w sylabusach. W kontekście nazwy kierunku brak jest treści kształcenia odnoszących się stricte do rekreacji.

Opanowanie przez absolwentów treści kształcenia ma przygotować ich do pełnienia praktycznych ról zawodowych zgodnych z kierunkiem studiów, szczególnie w obszarze turystyki, co ma swoje umocowanie w oferowanych na kierunku specjalnościach (*organizacja usług turystycznych i menadżer hotelarstwa i gastronomii* na pierwszym stopniu i *turystyka międzynarodowa oraz zarządzanie w hotelarstwie i gastronomii* na drugim stopniu). Program studiów na pierwszym stopniu studiów ujawnia różnice w punktach ECTS pomiędzy specjalnościami, co nie jest zgodne z art. 67 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Specjalności na pierwszym, jak i drugim stopniu studiów pod względem treści programowych są zgodne z dyscyplinami, do których przyporządkowany został oceniony kierunek studiów. Treści programowe, w szczególności realizowane w ramach przedmiotów specjalnościowych odpowiadają zastosowaniu wiedzy z zakresu głównie dyscypliny wiodącej, jak i dyscyplin pozostałych w praktyce gospodarczej i dają podstawy uzyskania zakładanych efektów uczenia się. O ile dobór form zajęć i proporcje liczby godzin zajęć realizowanych w poszczególnych formach zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się na pierwszym i drugim stopniu studiów, i wśród zajęć lub grup zajęć dominują te kształtujące umiejętności praktyczne, to ich zbiór nie spełnia § 6. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 roku w sprawie studiów z racji braku

warunków do przygotowania studenta do prowadzenia działalności zawodowej, co ujawnia się w deficytach infrastruktury i niewłaściwych metodach kształcenia służących realizacji profilu praktycznego.

Liczba punktów ECTS uzyskiwana na studiach pierwszego i drugiego stopnia w ramach zajęć rozwijających kompetencje językowe w zakresie znajomości języka obcego jest właściwa, analogicznie jak w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych.

Sylabusy wykazują błędy w zakresie form zajęć, metod kształcenia, treści przedmiotowych, rozdzielności zajęć na wykłady i ćwiczenia oraz aktualności treści.

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiają studentom osiągnięcie przyjętych efektów uczenia się. Niemniej jednak na kierunku turystyka i rekreacja na pierwszym i drugim stopniu wszystkie zajęcia są transmitowane w sieci Internet; są realizowane hybrydowo, z wyraźną przewagą studentów on-line. Według zespołu oceniającego wymiar zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość nie jest zgodny z wymaganiami w tym zakresie. Na kierunku turystyka i rekreacja metody i techniki kształcenia na odległość, w przypadku zajęć kształtujących umiejętności praktyczne nie są wykorzystywane pomocniczo; są one stałym elementem procesu nauczania na kierunku. Mając na uwadze kształcenie o profilu praktycznym w oparciu o przedmioty wykorzystujące specjalistyczne metody nie uznaje się za właściwy sposób wykorzystania na kierunku turystyka i rekreacja na pierwszym i drugim stopniu studiów metod i technik kształcenia na odległość, który zapewniałby osiąganie przez studentów efektów uczenia się w trakcie realizacji tej grupy przedmiotów.

Metody kształcenia nie przygotowują w pełni studentów kierunku do działalności zawodowej, w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów, stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku, za czym przemawia szereg okoliczności, jak np. zajęcia on-line, nieczynna pracownia gastronomiczna, brak programów do realizacji wielu zajęć, w tym systemów rezerwacyjnych. Metody kształcenia zaproponowane na kierunku turystyka i rekreacja nie uwzględniają najnowszych osiągnięć dydaktyki akademickiej i w nauczaniu, i uczeniu się na ogół nie są stosowane właściwie dobrane środki i narzędzia dydaktyczne wspomagające osiąganie przez studentów efektów uczenia się. W nauce opanowania języka obcego na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku turystyka i rekreacja wykorzystywane są powszechnie stosowane, w tego rodzaju zajęciach, metody kształcenia; są one dostosowane do kierunku i treści programowych, zapewniają nabycie umiejętności językowych. Uczelnia stara się dostosowywać proces uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością. Harmonogram organizacji zajęć, określający okresy zajęć dydaktycznych, terminy sesji i dni wolne od zajęć dydaktycznych, jest ustalany przez Rektora WTSiJO i ogłaszany na stronach internetowych uczelni. System praktyk zawodowych realizowany do roku 2022 posiadał błędy formalne w dokumentacji oraz niedociągnięcia w nadzorze i koordynacji działań ze strony uczelni. Umieszczenie praktyk w programie studiów również sprawiało kłopot w ich realizacji. Wprowadzone zmiany od roku akademickiego 2022/2023 dają szansę na poprawienie systemu realizacji praktyk. Wymagają one jednak douszczegółowienia, sformalizowania i dostosowania do standardów stosowanych na profilu praktycznym.

Wobec powyższego należy wskazać następujące nieprawidłowości:

1. Brak treści programowych odnoszących się stricte do nazwy kierunku w obszarze rekreacji na pierwszym i na drugim stopniu studiów.
2. W programie studiów brak jest zgodności w punktach ECTS pomiędzy specjalnościami na pierwszym stopniu studiów.
3. Treści programowe określone dla zajęć nie zawsze są aktualne, na co wskazuje wykaz zalecanej literatury
4. Nieprawidłowości w zakresie wymiaru zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.
5. Metody kształcenia nie przygotowują w pełni studentów kierunku do działalności zawodowej, w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów, stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla wizytowanego kierunku.
6. Brak formalnie przyjętych i opublikowanych reguł przeprowadzania hospitacji praktyk zawodowych.
7. W przypadku wskazania przez studenta własnego miejsca realizacji praktyki, Uczelnia nie posiada jasno określonych i formalnie przyjętych kryteriów jakościowych kwalifikacji tych miejsc.
8. Studenci kierunku turystyka i rekreacja w WSTiJO nie dokonują oceny realizacji praktyk zawodowych, efektów uczenia się przypisanym praktykom oraz nie dokonują oceny osób sprawujących nadzór nad praktykami z ramienia uczelni.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

1. Należy ujednolicić punktację ECTS pomiędzy specjalnościami na pierwszym stopniu studiów.
2. Należy zweryfikować sylabusy w obszarach wskazanych nieprawidłowości.
3. Zaleca się dostosować wymiar zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość do wymogów w tym zakresie.
4. Zaleca się wprowadzenie metod kształcenia zapewniających przygotowanie studentów kierunku do działalności zawodowej, w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów, stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.
5. Należy sformalizować zasady hospitacji praktyk zawodowych, a hospitacje uwzględniać w planach na dany rok akademicki.
6. Należy opracować i formalnie wdrożyć do realizacji kryteria jakościowe, którym będą podlegały miejsca realizacji praktyk zawodowych wskazywanych przez studentów.
7. Należy wprowadzić system polegający na kompleksowej i systematycznej ocenie przez studentów procesu praktyk zawodowych w ramach ocenianego kierunku.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Zgodnie z Regulaminem studiów o przyjęcie do WSTiJO na studia pierwszego stopnia może się ubiegać osoba, która posiada świadectwo dojrzałości lub inny równorzędny dokument. O przyjęcie na studia drugiego stopnia może ubiegać się osoba, która posiada tytuł zawodowy licencjata, inżyniera lub magistra lub inny równorzędny. Szczegółowe warunki i tryb rekrutacji na studia określa Senat WSTiJO. Uczelnia nie dostarczyła, mimo prośby Zespołu, stosownego dokumentu w tym zakresie, na stronie BIP nie ma przedmiotowego dokumentu, choć regulamin studiów zapewnia o tym w zapisie: „Uczelnia udostępnia w BIP na swojej stronie podmiotowej zasady i tryb przyjmowania na studia”. Nadzór nad procesem rekrutacji studentów sprawuje rektor. Warunkiem przyjęcia w poczet studentów jest zawarcie przez studenta umowy z uczelnią oraz wydanie pisemnej decyzji rektora, które to dokumenty zostały określone przez Uczelnię, podobnie jak regulamin opłat za studia. W opinii zespołu oceniającego, po zapoznaniu się z informacjami w tym zakresie w czasie wizytacji, warunki rekrutacji, kryteria kwalifikacji i procedury kwalifikacyjne na studia są przejrzyste i umożliwiają dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się. Podstawą przyjęcia na studia pierwszego stopnia jest posiadanie świadectwa dojrzałości lub jemu równorzędnego dokumentu. Nie ma innych wymogów formalnych weryfikujących fakt posiadania przez kandydata wystarczającej wiedzy i umiejętności (w czasie wizytacji Uczelnia poinformowała o zdarzających się wypadkach dobrowolnej, nieformalnej rozmowy Prorektora ds. organizacyjnych i studenckich z kandydatami na studia, co – w opinii Uczelni - jest podstawą rozpoznania ich wiedzy, umiejętności). Odnośnie do rekrutacji na drugi stopień, stanowi ją posiadanie tytułu zawodowego licencjata, inżyniera lub magistra lub innego równorzędnego. Uczelnia nie precyzuje formalnie - nie przedstawiła stosownego zarządzenia/uchwały - zasad rekrutacji dla kandydatów na drugi stopień studiów, którzy legitymują się dyplomem ukończenia studiów pierwszego stopnia na kierunku innym niż turystyka i rekreacja. Odnośnie do studentów, którzy rozpoczynają studiowanie na kierunku turystyka i rekreacja na studiach drugiego stopnia, a nie mają zrealizowanych przedmiotów z pierwszego stopnia studiów, przewidziane są różnice programowe, które mogą uzupełnić w czasie studiów drugiego stopnia. Różnice te wyznaczane są przez kierownika katedry. Uczelnia w procesie rekrutacji nie uwzględnia informacji o oczekiwanych kompetencjach cyfrowych kandydatów, wymaganiach sprzętowych związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz wsparciu uczelni w zapewnieniu dostępu do tego sprzętu. Uczelnia potwierdziła aktywność w tym zakresie przy najbliższej rekrutacji.

Uchwała Senatu Wyższej Szkoły Turystyki i Języków Obcych w Warszawie z dnia 22 czerwca 2016 r. określa zasady, warunki i tryb potwierdzenia efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów. W ocenie zespołu oceniającego w Uczelni są zapewnione warunki dające możliwość identyfikacji efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów; podobnie jak uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej. Po spełnieniu wszystkich obowiązków wynikające z przepisów obowiązujących w szkole wyższej, którą opuszcza student, ma on nadrobić różnice programowe określone przez Kierownika Katedry stosownym wykazem przedmiotów. Są sytuacje (np. przerwanie nauki po zaliczeniu co najmniej pierwszego semestru studiów), kiedy na wniosek studenta, kierownik katedry może uznać za zaliczone przedmioty, z których student uzyskał oceny pozytywne w trakcie tych studiów i które

realizują efekty uczenia się określone dla danego kierunku, poziomu i profilu kształcenia. W przypadku studenta realizującego część studiów na innym kierunku lub innej uczelni, w tym zagranicznej, zajęcia są zaliczane o ile realizują efekty uczenia się związane z kierunkiem studiów, na którym kształcił się student. Za weryfikację osiągniętych efektów uczenia się, które dokonywane są na podstawie porównania programu studiów, w tym szczególnie kart przedmiotu, efektów uczenia się, liczby godzin zajęć i punktów ECTS oraz treści programowych, odpowiada kierownik katedry, podobnie jak za weryfikację efektów uczenia się studentów realizujących część studiów w zagranicznej uczelni. Liczba punktów ECTS związanych z potwierdzaniem efektów uczenia się dla danego wnioskodawcy nie może przekroczyć 50% puli punktów ECTS przypisanych do danego programu kształcenia, natomiast liczba studentów, którzy zostali przyjęci na studia na podstawie najlepszych wyników uzyskanych w procesie potwierdzania efektów uczenia się nie może być większa niż 20% ogólnej liczby studentów na danym kierunku.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia precyzuje proces dyplomowania, który na pierwszym stopniu określa egzamin dyplomowy licencjacki, który składa się ze sprawdzenia wiedzy ze zrealizowanego programu kształcenia podczas całego okresu studiów. Dyplomant udziela odpowiedzi na trzy pytania, dotyczące wylosowanych zagadnień, udostępnionych dyplomantom na początku VI semestru studiów, a kolejny wymóg egzaminu określa, że zagadnienia odnoszą się do trzech grup tematycznych: ogólnofilologiczne, językoznawcze i specjalizacyjne. Zasady i procedury dyplomowania, tym samym, nie są ani trafne, ani specyficzne i nie zapewniają potwierdzenia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się na zakończenie studiów z racji ograniczenia się tylko do efektów wiedzy. Taka specyfikacja procesu dyplomowania została również określona regulaminem przebiegu egzaminu dyplomowego dla studentów I stopnia określonego zarządzeniem rektora z dnia 1.02.2020 r. w sprawie przebiegu egzaminu dyplomowego dla studiów pierwszego stopnia. Brak rzetelności w procedurze dyplomowania potwierdza również błędny sylabus z zajęć *Przygotowanie do egzaminu dyplomowego*. Jego „założenia i cele: Przygotowanie pracy dyplomowej licencjackiej zgodnie z zasadami przygotowywania pracy dyplomowej” (sic!). To założenie właściwe do przygotowania pracy dyplomowej, tymczasem na kierunku turystyka i rekreacja tego nie przewidziano. Dyplomowanie na drugim stopniu przebiega na ogół poprawnie z właściwą procedurą dla przygotowywania prac magisterskich począwszy od specyfiki promotorów, po wybory tematów prac magisterskich. Nauczyciele akademicki wyznaczeni do prowadzenia seminarium dyplomowego zobowiązani są do przedstawienia proponowanych zakresów tematycznych prac magisterskich, które będą prowadzić, ostateczny wybór tematu pracy magisterskiej dokonywany jest wspólnie podczas seminarium przez studenta i promotora. Po wyborze tematu pracy dyplomowej student, wypełnia i przekazuje promotorowi „Zgłoszenie tematu pracy” najpóźniej na trzecim spotkaniu seminaryjnym. Zaakceptowana praca przez promotora, przyjęta do obrony podlega weryfikacji w Jednolitym Systemie Antyplagiatowym, promotor ocenia wyniki weryfikacji. Praca jest oceniana przez promotora i recenzenta. W przypadku uzyskania dwóch pozytywnych ocen, student może przystąpić do jej obrony. Obrona pracy dyplomowej odbywa się przed trzyosobową komisją, składającą się z przewodniczącego komisji, opiekuna pracy i recenzenta pracy, którzy zadają pytania dotyczące przygotowanej przez studenta pracy. Egzamin obejmuje trzy pytania. Weryfikacja prac dyplomowych pozwoliła dostrzec nierówne traktowanie studentów na egzaminie magisterskim, co ujawnia się w różnej liczbie pytań formułowanych w jego trakcie (są 2 lub 3 pytania na egzaminie magisterskim, zob. pkt. Część II zał. Nr 3).

W opinii zespołu oceniającego procedura dyplomowania na pierwszym stopniu studiów nie jest poprawna, nie pozwala zweryfikować osiągniętych efektów uczenia się, a odnośnie do dyplomowania na drugim stopniu ujawnia się nierówność w liczbie zadawanych pytań na egzaminie magisterskim.

Na kierunku turystyka i rekreacja zasady weryfikacji i oceny osiąganych przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się nie umożliwia w pełni równe traktowanie studentów, nie zapewnia w pełni bezstronność, przejrzystość procesu weryfikacji, wiarygodność i porównywalność ocen jak mowa o potrzebach studentów z niepełnosprawnością. O ile aktualnie Uczelnia nie realizuje takich dostosowań (żadnym dokumentem, metodami, technikami), to jest gotowa do modyfikacji zasad weryfikacji i oceny osiągnięcia efektów uczenia się obejmujących studentów z niepełnosprawnością pod kątem dostosowania tych zasad do ich potrzeb.

Weryfikacja i ocena osiąganych przez studentów efektów uczenia się na kierunku turystyka i rekreacja realizowane są w formie:

- prace etapowych, tj. egzaminy, zaliczenia przedmiotów w ramach poszczególnych modułów, składane egzaminy, kolokwia, prace zaliczeniowe i inne elementy stanowiące podstawę zaliczeń częściowych dokumentujące poziom osiąganych efektów przedmiotowych. Weryfikacja prac etapowych pozwoliła dostrzec nieprawidłowości w tym zakresie, tj. brak próbek, niski poziom wymagań w procesie weryfikacji efektów uczenia się, niska jakość tych prac, brak dokumentacji weryfikacji jak chodzi o egzaminy ustne, które wg wewnętrznego systemu jakości kształcenia powinny być nagrywane, bez zachowania rygoru w tym względzie;
- weryfikacji efektów uczenia się uzyskiwanych w trakcie praktyk zawodowych, co właściwie nie ma miejsca;
- procedury dyplomowania, weryfikację założonych efektów uczenia się w trakcie realizacji seminarium dyplomowego oraz w trakcie egzaminu dyplomowego, a co nie znajduje zastosowania odnośnie do egzaminu dyplomowego na pierwszym stopniu, a na drugim stopniu ze względu na niską wartość merytoryczną prac magisterskich.

W rezultacie zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się nie zapewniają rzetelności i przejrzystości procesu weryfikacji. Ponadto Uczelnia dopuszcza rozliczenie udziału studenta w zajęciach m.in. na podstawie obecności na zajęciach (zapis w każdym sylabusie). Zespół oceniający zwraca uwagę, że zajęcia są obowiązkowe dla studenta; tymczasem frekwencja na zajęciach hospitowanych była bardzo mała.

Do oceny stopnia osiągania zakładanych efektów uczenia się stosuje się skalę ocen zawartych w regulaminie studiów. Uzyskanie oceny pozytywnej, wg przyjętych zasad, wymaga osiągnięcia przez studenta wszystkich zakładanych efektów uczenia się. Na kierunku turystyka i rekreacja wymagania w zakresie uzyskiwania oceny w kategorii efektów uczenia się mieszczą się w skali ocen od 5.0 do 2.0, przy czym w opinii zespołu oceniającego oceny wystawiane przez prowadzących zajęcia są za wysokie (opinia na podstawie ocen prac magisterskich). Elementy składowe mogą otrzymać różną wartość w zależności od zakresu wiedzy, jej złożoności i metod dydaktycznych wykorzystywanych w procesie nauczania. Wszystkie prace etapowe i zaliczeniowe winny być archiwizowane przez prowadzącego przedmiot przez okres roku od dnia, w którym stanowiły podstawę do wystawienia oceny studenta. Zaliczenie przedmiotów kończących się egzaminem odbywa się w trakcie sesji egzaminacyjnej. W przypadku niezaliczenia egzaminu student ma prawo do przystąpienia do poprawkowej sesji egzaminacyjnej. Zaliczenie przedmiotów kończących się zaliczeniem na stopień odbywa się w trakcie ostatnich zajęć. W przypadku braku zaliczenia zajęć określonych jako zajęcia kończące się zaliczeniem na stopień student ustala termin zaliczenia poprawkowego indywidualnie z prowadzącym zajęcia.

Zwyczajowo na uczelni wymaga się weryfikacji egzaminów i zaliczeń w ciągu 14 dni. Jeżeli do tego czasu oceny nie zostaną wystawione władze jednostki realizującej kierunek studiów podejmują działania zmierzające do uzupełnienia ocen. Informacja zwrotna dotycząca egzaminów i zaliczeń dostarczania jest studentom za pomocą platformy wirtualny dziekanat. Weryfikacja prac etapowych, wobec których nie załączono jakichkolwiek protokołów, egzaminów/zaliczeń (szczegóły Część I zał. Nr 3) daje podstawę wnioskować o braku oceniania/weryfikowania efektów uczenia się na kierunku turystyka i rekreacja.

Za rozwiązywanie sytuacji konfliktowych na uczelni odpowiedzialny jest Prorektor ds. organizacyjnych i studenckich. Prorektor dostępny jest dla studentów w trakcie trwania dyżurów oraz pod publicznie udostępnionym numerem telefonu i skrzynce email. W przypadku, gdy student chciałby anonimowo zgłosić sprawę, na uczelni funkcjonuje skrzynka skarg i wniosków. Skrzynka skarg i wniosków jest systematycznie sprawdzana, a sprawy do niej spływające (choć ma to miejsce sporadycznie) systematycznie rozwiązywane. W przypadku wystąpienia konfliktu na linii student-nauczyciel Prorektor podejmuje działania polegające między innymi na: przeprowadzeniu rozmów ustalających stan faktyczny oraz dyscyplinuje strony konfliktu. W przypadku, gdy rozbieżność w zakresie weryfikacji efektów uczenia się utrzymuje się studentowi proponuje się podejście do egzaminu komisyjnego. Ponadto na Uczelni obowiązuje Zarządzenie Rektora WSTiJO z dnia 4 kwietnia 2022 roku w sprawie przeciwdziałania nierównemu traktowaniu, mobbingowi i dyskryminacji.

Wyższa Szkoła Turystyki i Języków Obcych w Warszawie korzysta z ekosystemu informatycznego Google Workplace for Education. System działa w oparciu o infrastrukturę Google LLC, spełniającą m.in. wymogi międzynarodowych certyfikatów ISO/IEC 27001, SOC 2/3, FedRAMP, PCI DSS i innych.

W Wyższej Szkole Turystyki i Języków Obcych w Warszawie system zintegrowany jest z domeną uczelnianą e-wstijo.edu.pl. Oznacza to, że usługi Google Workspace skonfigurowane na potrzeby Uczelni dostępne są wyłącznie dla osób posiadających zweryfikowane konta uczelniane. W celu zabezpieczenia kont przed nieautoryzowanym dostępem, włączona została reguła wymagająca od użytkownika zmiany hasła co 30 dni. Brak aktywności (logowania na konto) przez dłuższy czas wymaga również skontaktowania się z administratorem w celu zresetowania hasła dostępowego.

W ramach domeny funkcjonuje uczelniana sieć poczty elektronicznej. Z której zobowiązani są korzystać we wzajemnych kontaktach zarówno wykładowcy jak i studenci, w celu wyeliminowania przekazywania informacji na adresy prywatne.

W ramach Google Workspace wykładowcy zakładają przedmioty w aplikacji Google Classroom, co umożliwia bezpieczne udostępnianie m.in. materiałów edukacyjnych wybranym grupom studentów, zadawanie oraz odbieranie i ocenianie prac pisemnych, udostępnianie odnośników do testów online. Zamieszczone w ten sposób materiały dostępne są wyłącznie dla osób posiadających dostęp do konkretnych zajęć i mogą zostać w dowolnym momencie zarchiwizowane lub usunięte przez prowadzącego. Materiały nie są dostępne poza domeną uczelnianą i nie są np. indeksowane przez wyszukiwarki internetowe.

System uczelniany umożliwia organizację bezpiecznych spotkań wideo w ramach domeny. Udział w spotkaniach wideo jest możliwy dla użytkowników zalogowanych w ramach domeny posiadającej dostęp do odnośnika (linka) do spotkania. Osoby, które dołączyły, są widoczni na liście uczestników spotkania z imienia i nazwiska. W uzasadnionych wypadkach, możliwe jest udostępnienie odnośnika (linka) do spotkania osobie spoza domeny, posiadającej zarejestrowane konto Google. Chęć dołączenia do spotkania jest każdorazowo zgłaszana prowadzącemu, który indywidualnie akceptuje każdego z uczestników.

W ramach aplikacji Formularze Google prowadzący mają możliwość przygotowywania testów oraz ankiet. Podobnie jak w pozostałych przypadkach – widoczność treści oraz możliwość udziału ograniczone są do osób zalogowanych kontem uczelnianym.

Uczelnia, z racji prowadzonych zajęć on-line, zobowiązana jest do spełnienia wymagań odnośnie do weryfikacji osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, która winna odbywać się przez bieżącą kontrolę postępów w nauce. Z hospitacji zajęć wynika, że realizacja tego odbywa się w postaci referatów, pogadarek, które w opinii zespołu oceniającego są ubogie jakościowo, a ich forma nie jest specyficzna dla profilu praktycznego; jest powszechna. Z otrzymanych próbek prac etapowych również nie wnioskuje się o takiej weryfikacji. Kształcenie on-line wymusza również egzaminy ustne, które, zgodnie z wewnętrznym systemem zapewnienia jakości, winny być rejestrowane, co nie jest egzekwowane przez prowadzących na kierunku turystyka i rekreacja.

Metody oceniania efektów uczenia się uzależnione są od rodzaju danego przedmiotu realizowanego przez nauczyciela akademickiego. Szczegółowe efekty uczenia się i sposoby ich weryfikacji zapisywane są w sylabusach. Do podstawowych metod sprawdzania i oceniania uzyskanych efektów uczenia się zalicza się: aktywność i dyskusja, kolokwium pisemne i ustne, projekt indywidualny i zespołowy, praca pisemna, egzamin pisemny, egzamin ustny. Metody weryfikacji nie mogą zostać zmienione w trakcie semestru, chyba że odbędzie się to w porozumieniu ze studentami. Na pierwszych zajęciach z danego przedmiotu, prowadzący ma obowiązek poinformowania studentów o planowanych sposobach i metodach weryfikacji stopnia osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się. Każdy nauczyciel akademicki ma prowadzić dokumentację prac etapowych, która potwierdza osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się. Podstawą zaliczenia przedmiotu, który nie kończy się egzaminem mogą być różne metody i formy weryfikacji efektów uczenia się.

Zdaniem zespołu oceniającego przyjęte metody weryfikacji nie zapewniają skutecznej weryfikacji i oceny stopnia osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się, co ma miejsce np. odnośnie do egzaminu dyplomowego na pierwszym stopniu studiów. Wątpliwości budzą również zajęcia umożliwiające sprawdzenie opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku mając na uwadze warunki ich realizacji, a co za tym idzie metody weryfikacji dotyczące sprawdzenia opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej. Wykorzystywane są z kolei metody klasyczne, powszechne, o niskim wymiarze praktycznym, a szczególnie w odniesieniu do kształcenia on-line.

Odnosnie do wykorzystywanych na ocenianym kierunku metod weryfikacji efektów uczenia się w zakresie znajomości języka obcego na poziomie B1 (wymogiem jest B2), jak i B2+ odnotowuje się poprawny, choć skromny ich zbiór. Wśród nich wskazuje się na: obserwację, rozmowę, kolokwium, egzamin. Rekomenduje się, poszerzenie metod weryfikacji efektów uczenia się stosownie do specyfiki przedmiotów, również odnośnie do języka obcego.

Efekty uczenia się osiągnięte przez studentów nie są uwidocznione w pracach etapowych i egzaminacyjnych oraz ich wynikach, projektach, pracach dyplomowych ze względu na brak ich dostarczenia. Skłania to do stwierdzenia o braku weryfikowania efektów uczenia się na poszczególnych przedmiotach. Brak wystawionych ocen, zarówno w pracach etapowych, jak i protokołach zaliczeniowych, potwierdza sformułowaną tezę. Dostarczone próbki (w większości ich brak) legitymują się niską jakością, a jako że dotyczą przedmiotów praktycznych dowodzą braku przygotowania studentów do rynku pracy (szczegóły część I, załącznik nr 3), tym samym rodzaj, forma, tematyka i metodyka prac egzaminacyjnych, etapowych, projektów oraz stawianych im wymagań na ogół nie są dostosowane do poziomu, profilu i wielu efektów uczenia się. Podobną

opinię formułuje się odnośnie do prac dyplomowych. Te na drugim stopniu odstają jakościowo od formułowanych wobec nich rygorów. Większość prac ma charakter praktyczny. Ten ogranicza się do badań własnych, choć niejednokrotnie przeprowadzonych na niewielkiej próbie badawczej. Spotyka się nieprofesjonalne badania ankietowe, prace z ubogą literaturą przedmiotu. Odnotowuje się, że część praktyczna jest nieprzejrzysta i trudna do oceny, a jej forma nieprofesjonalna. Poprawność terminologiczna na poziomie niskim, strona językowo-stylistyczna bywa, że fatalna. Jakość sprawdzanych prac dowodzi braku kontroli nad nimi ze strony promotorów. Efekty uczenia się osiągnięte przez studentów są monitorowane poprzez prowadzenie analiz pozycji absolwentów na rynku pracy lub kierunków dalszej edukacji, w jednostce Biuro karier.

Studenci kierunku turystyka i rekreacja nie są autorami żadnych publikacji w zakresie turystyki i rekreacji.

Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Warunki rekrutacji na studia pierwszego i drugiego stopnia, kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne są przejrzyste i bezstronne, pozwalają na przyjmowanie, na podstawie formalnych dokumentów, tj. świadectwa dojrzałości, kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się. Uczelnia sformułowała warunki i procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz zaliczania efektów uzyskanych w innej uczelni, w tym zagranicznej. Odnośnie do studentów, którzy rozpoczynają studiowanie na kierunku turystyka i rekreacja na studiach drugiego stopnia, a nie mają zrealizowanych przedmiotów z pierwszego stopnia studiów, przewidziane są różnice programowe, które mogą uzupełnić w czasie studiów drugiego stopnia. Uczelnia w procesie rekrutacji nie uwzględnia informacji o oczekiwanych kompetencjach cyfrowych kandydatów, wymaganiach sprzętowych związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Proces dyplomowania na pierwszym stopniu określa egzamin dyplomowy licencjacki, który składa się ze sprawdzenia wiedzy ze zrealizowanego programu kształcenia podczas całego okresu studiów. Dyplomant udziela odpowiedzi na trzy pytania odnoszące się do trzech grup tematycznych: ogólnofilologiczne, językoznawcze i specjalizacyjne. Zasady i procedury dyplomowania nie są ani trafne, ani specyficzne i nie zapewniają potwierdzenia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się na zakończenie studiów z racji ograniczenia się tylko do efektów wiedzy, a błędność tej procedury potwierdza sylabus *Przygotowanie do egzaminu dyplomowego*. Z kolei egzamin magisterski ujawnia również błędy w braku zachowania identycznych reguł odnośnie do liczby zadawanych pytań.

Na kierunku turystyka i rekreacja zasady weryfikacji i oceny osiąganych przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się nie umożliwiają w pełni równe traktowanie studentów, nie zapewniają w pełni bezstronności, przejrzystości procesu weryfikacji, wiarygodności i porównywalności ocen jak mowa o potrzebach studentów z niepełnosprawnością.

Weryfikacja efektów uczenia się nie jest poprawna pod względem merytorycznym, o czym świadczą oceny prac etapowych i dyplomowych. Brak weryfikacji i oceny postępów w procesie uczenia się (co ujawniało się w fizycznym braku dokumentów, albo braku ocen w istniejących) dowodzi braku kontroli procesu jakości kształcenia, sprecyzowanego w dokumencie wewnętrznym. Podobna prawidłowość jawi się w odniesieniu do prac dyplomowych, które są napisane na bardzo niskim poziomie, z licznymi błędami merytorycznymi, a nade wszystko edycyjnymi. W rezultacie zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się nie zapewniają rzetelności i przejrzystości procesu weryfikacji. Ocena postępów studentów, osiąganie przez nich efektów uczenia się jest nieprawidłowe. Nie przedstawiono żadnego dokumentu, pracy etapowej oceniającej studenta (egzamin/zaliczenie); nie załączono list studentów z obecnością/aktywnością. Takie działania prowadzą do sformułowania wniosku o braku ewaluacji postępów studentów w procesie kształcenia. Na Uczelni obowiązuje Zarządzenie Rektora WSTiJO z dnia 4 kwietnia 2022 roku w sprawie przeciwdziałania nierównemu traktowaniu, mobbingowi i dyskryminacji. Wyższa Szkoła Turystyki i Języków Obcych w Warszawie korzysta z ekosystemu informatycznego Google Workplace for Education. Platformą do zajęć dydaktycznych jest Google Classroom.

Stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Uczelnia w procesie rekrutacji nie uwzględnia informacji o oczekiwanych kompetencjach cyfrowych kandydatów, wymaganiach sprzętowych związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.
2. Proces dyplomowania na pierwszym stopniu określa egzamin dyplomowy licencjacki, który składa się ze sprawdzenia wiedzy ze zrealizowanego programu kształcenia podczas całego okresu studiów.
3. Brak przejrzystości w metodach weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się.
4. Brak jednorodności w liczbie pytań na egzaminie magisterskim.
5. Na kierunku turystyka i rekreacja zasady weryfikacji i oceny osiągniętych przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się nie umożliwiają w pełni równego traktowania studentów, nie zapewniają w pełni bezstronności, przejrzystości procesu weryfikacji, wiarygodności i porównywalności ocen jak mowa o potrzebach studentów z niepełnosprawnością.
6. Odnotowuje się braki w dowodach na weryfikację efektów uczenia się na poszczególnych zajęciach, w tym także w pracach dyplomowych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

1. Należy uwzględnić w procesie rekrutacji informacje o oczekiwanych kompetencjach cyfrowych kandydatów, wymaganiach sprzętowych związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.
2. Należy zmodyfikować proces dyplomowania na I stopniu dostosowując go do możliwości weryfikacji efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
3. Należy wdrożyć procedury jakości w zakresie metod weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się na wizytowanym kierunku (wystawianie ocen, archiwizowanie prac etapowych).
4. Należy ujednolicić procedurę egzaminu magisterskiego.

5. Należy zapewnić równe traktowanie studentów odnośnie do przejrzystości procesu weryfikacji, wiarygodności i porównywalności ocen
6. Należy powołać jednostki wzmacniające system kontroli jakości kształcenia m.in. odnośnie do prac etapowych, dyplomowych.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

W skład kadry realizującej proces kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja (studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia) wchodzi według informacji przedstawionych w raporcie samooceny dwudziestu dwóch nauczycieli akademickich, w tym 11 zatrudnionych w Uczelni na podstawowym miejscu pracy oraz 11 zatrudnionych w oparciu o umowy cywilno-prawne, a więc zaliczanych do grupy innych osób prowadzących zajęcia. W składzie kadrowym 3 nauczycieli zatrudnionych na podstawowym miejscu pracy jest filologami, a ponieważ nie uruchomiono lektoratów z języka rosyjskiego, niemieckiego i hiszpańskiego, więc nie prowadzą oni obecnie zajęć na ocenianym kierunku. Tym samym liczebność kadry w bieżącym roku akademickim zostaje zredukowana do 19 osób.

Nauczyciele akademicy reprezentują bardzo zróżnicowane dyscypliny naukowe, które zadeklarowali w swoich charakterystykach – przedstawicieli dyscypliny wiodącej, tj. nauki o zarządzaniu i jakości jest 3 (przy czym należą oni do grupy pracowników zewnętrznych), a kolejne dyscypliny uzupełniające tj. ekonomia i finanse reprezentuje 4 nauczycieli, geografię społeczno-ekonomiczną i gospodarkę przestrzenną – 1, a technologię żywności i żywienia reprezentuje 2. Pozostali wykładowcy reprezentują takie dyscypliny jak: nauki o kulturze fizycznej (3), nauki prawne (2), nauki socjologiczne (1), nauki o polityce i administracji (1), psychologię (1), językoznawstwo (1), literaturoznawstwo (1). Silnie zdywersyfikowana struktura kadry jedynie w pewnym stopniu odzwierciedla strukturę dyscyplin, do których został przyporządkowany kierunek, jednak z drugiej strony właściwie odzwierciedla dość szerokie pole badawczo-dydaktyczne związane ze studiami na kierunku turystyka i rekreacja.

W strukturze kwalifikacji kadry dydaktycznej równoliczne są grupy doktorów (9) oraz magistrów (9). W składzie kadrowym jest jeden doktor habilitowany nie licząc już filologa rosyjskiego, który obecnie nie prowadzi zajęć. Struktura kwalifikacji oraz liczebność kadry w stosunku do liczby studentów (122) umożliwiają prawidłową realizację zajęć.

Część wykładowców nie posiada aktualnego i udokumentowanego dorobku naukowego i/lub doświadczenie zawodowego w obszarach działalności gospodarczej właściwych dla ocenianego kierunku i umożliwiających im prawidłową realizację zajęć, w tym nabywanie przez studentów umiejętności praktycznych – są to następujące zajęcia prowadzone przez 8 wykładowców:

1. *ekonomika turystyki, rachunkowość i finanse* – prowadząca przedmiot jest doktorem ekonomii i finansów (w 2014 nauk ekonomicznych), zatrudnionym na podstawowym miejscu pracy, a najnowszy dorobek naukowy z lat 2015-2018 dotyczy turystyki zdrowotnej. Nie wykazała doświadczenia zawodowego na rynku pracy poza obszarem szkolnictwa wyższego w sferze związanej z tematyką powierzonych jej zajęć;
2. *ekonomia* – prowadzący zajęcia jest doktorem nauk rolniczych (1976), zatrudnionym na podstawowym miejscu pracy, a najnowszy dorobek naukowy z lat 2017-2018

dotyczy atrakcji turystycznych regionu świętokrzyskiego, innowacyjnych produktów hotelarskich, produktów regionalnych, rozwoju turystyki eventowej oraz agroturystyki w Polsce. Wykazane doświadczenie zawodowe dotyczy niekreślonego w czasie stażu zawodowego w zakładach przemysłu mleczarskiego, a także pracy w charakterze eksperta Senatu RP oraz firm zajmujących się dystrybucją i marketingiem towarów i usług.

3. *podstawy marketingu usług turystycznych i rekreacyjnych, marketing w przedsiębiorstwie turystycznym, marketing usług turystycznych i gastronomicznych* – prowadzący zajęcia jest doktorem w zakresie dyscypliny ekonomia i finanse, zatrudnionym na podstawowym miejscu pracy i najnowszy dorobek naukowy z lat 2017-18 dotyczy zarządzania strategicznego i zarządzania wiedzą, problemów agroturystyki oraz MŚP, szlaków kulinarnych w Polsce oraz BIZ. Nie udokumentował doświadczenia zawodowego na rynku pracy w obszarze związanym z tematyką powierzonych mu zajęć.
4. *ergonomia. bezpieczeństwo i higiena pracy* - prowadzący jest doktorem w zakresie dyscypliny nauki socjologiczne, zatrudnionym na podstawie umowy cywilno-prawnej, wykazał dorobek naukowy z lat 2011-2014 i duże doświadczenie zawodowe na branżowym rynku pracy w hotelarstwie, ale nie związane z tematyką powierzonych zajęć.
5. *informatyka w turystyce i rekreacji, międzynarodowy rynek touroperatorów, jakość usług w hotelarstwie i gastronomii* - prowadzący jest doktorem w zakresie dyscypliny ekonomia i finanse, zatrudnionym na podstawie umowy cywilno-prawnej, wykazał dorobek naukowy z zakresu logistyki, cen mieszkań, ryzyka w turystyce międzynarodowej, ubezpieczeń upraw rolnych, sport i rekreacja w UE, Jest ekspertem Komisji Europejskiej z zakresu ekonomiki rolnictwa, oceny ryzyka i ubezpieczeń. Wykazane kwalifikacje nie są związane z tematyką powierzonych zajęć.
6. *negocjacje i odpowiedzialność w biznesie* – prowadzący jest magistrem, zatrudnionym na podstawie umowy cywilno-prawnej, nie jest aktywny naukowo, wykazał duże doświadczenie zawodowe w pracy dziennikarskiej radiowej, ale nie związanej z tematyką powierzonych zajęć.
7. *logika* – prowadząca jest magistrem legitymującym się dyplomem w specjalności psychologii pracy i stresu (2013), zatrudniona na podstawie umowy cywilno-prawnej, nie jest aktywna naukowo, posiada duże doświadczenie zawodowe w branży hotelowej, ale nie związanej z tematyką powierzonych zajęć.
8. *administracja publiczna i samorząd terytorialny* – prowadząca zajęcia jest magistrem legitymującym się dyplomem w specjalności zarządzanie w turystyce, zatrudniona na podstawie umowy cywilno-prawnej, nie jest aktywna naukowo, posiada doświadczenie zawodowe, ale nie związane z tematyką powierzonych zajęć (prowadzenie biura podróży, członkini izb turystycznych, radna miejska).

Mniej niż połowa kadry dydaktycznej, tj. 9 osób posiada doświadczenie zawodowe w działalności na rynku pracy poza obszarem szkolnictwa wyższego, co ułatwia im lepsze przekazywanie studentom wiedzy i umiejętności praktycznych. Do takich wykładowców należy były dyrektor Polsko-Amerykańskiego Ośrodka Doradztwa dla MŚP, współpracowniczka Narodowego Centrum Edukacji Żywnościowej, specjalista ds. marketingu w biurach podróży, pilot wycieczek i rezydent biur podróży,

ekspert Komisji Europejskiej ds. ubezpieczeń rynku rolnego, dziennikarz- radiowiec, trener hotelarstwa i pracownik hoteli sieciowych, adwokat, właściciele biur podróży, kierownik ośrodka wypoczynkowego i hotelu, członkini izb turystycznych, radna miejska. Tylko stosunkowo nieliczni z nich (6) wykazali doświadczenie zawodowe na rynku branżowym usług turystycznych. Rekomenduje się taki dobór kadry dydaktycznej, który w większym stopniu będzie uwzględniał doświadczenie wykładowców na zawodowym rynku pracy w obszarze turystyki i rekreacji, tak żeby umożliwić studentom nabywanie umiejętności praktycznych, co jest istotnym warunkiem prowadzenia studiów o profilu praktycznym.

Niemal wszyscy zatrudnieni nauczyciele akademicki oraz inne osoby prowadzące zajęcia posiadają kompetencje dydaktyczne, w tym związane z prowadzeniem zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, umożliwiające prawidłową realizację zajęć. Wyjątek stanowi wykładowczyni z tytułem magistra, która jest zatrudniona w Uczelni na podstawowym miejscu pracy i nie wykazała żadnych doświadczeń w obszarze dydaktyki, a pomimo to powierzono jej aż 5 różnych rodzajów zajęć, w tym wykłady: *Podstawy turystyki, obsługa ruchu turystycznego, działalność biur podróży, regionalny produkt turystyczny, geografia turystyczna*. Pani magister nie wykazała też żadnego dorobku naukowego w postaci publikacji bądź udziału w projektach czy konferencjach, a jedynie bardzo duże doświadczenie zawodowe na turystycznym rynku pracy. Rekomenduje się niepowierzanie nowym pracownikom bez doświadczenia dydaktycznego nadmiernej liczby zajęć. Również rekomenduje się powierzanie zajęć o charakterze wykładowym doświadczonym pracownikom badawczo-dydaktycznym, którzy posiadają adekwatne kompetencje do przekazywania wiedzy w stopniu zaawansowanym i pogłębionym w danej dyscyplinie naukowej, które uzyskują w drodze kolejnych awansów naukowych, poczynając od doktoratów. W przypadku kształcenia na profilu praktycznym adekwatne kompetencje mogą być uzyskane w drodze gromadzenia doświadczenia zawodowego poza uczelnią. W przypadku kadry na ocenianym kierunku stwierdzono również powierzenie zajęć wykładowych, takich jak logika oraz negocjacje i odpowiedzialność w biznesie dwóm pracownikom zewnętrznym, którzy nie wykazali odpowiedniego doświadczenia zawodowego ani dorobku naukowego, uzasadniającego powierzenie im wymienionych wykładów.

Przedstawiony przez Uczelnię w charakterystykach nauczycieli akademickich przydział zajęć na ogół nie jest nadmierny i kształtuje się na poziomie do sześciu różnych zajęć, ale zazwyczaj o tematyce ze zbliżonego obszaru badawczo-praktycznego. Jednak wyczerpująca analiza przydziału zajęć poszczególnym pracownikom nie jest możliwa ze względu na niedostarczenie przez Uczelnię wymaganych informacji o obciążeniach godzinowych i stwierdzone wakaty w obsadzie prawie połowy zajęć umieszczonych w planie studiów.

Uczelnia nie udostępniła obciążeń godzinowych nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku, nawet na prośbę zespołu oceniającego skierowaną pisemnie do Uczelni w okresie przed wizytacją, jak i ponawiane prośby ustne w czasie wizytacji. Stąd wyczerpująca analiza obciążeń godzinowych poszczególnych pracowników nie jest możliwa. Natomiast po obliczeniach dokonanych przez zespół oceniający na podstawie planu studiów i przy uwzględnieniu wykazu zajęć zamieszczonego w charakterystykach poszczególnych nauczycieli można oszacować, że obciążenia godzinowe prawie u wszystkich nauczycieli mieszczą się w granicach pensum ustawowego. Wyjątek stanowi nauczyciel akademicki zatrudniony na podstawowym miejscu pracy którego obciążenia godzinowe wyliczono na 500 godzin, co przekracza wymiar pensum wg art. 127 Ustawy. Jednak uwzględniając fakt, że nie wszystkie informacje o obsadzie zajęć i przydzielonych godzinach zostały udostępnione zespołowi oceniającemu, przedstawione szacunki mogą okazać się zaniżone.

Rekomenduje się nieobciążanie nauczycieli akademickich ponad ustawowe pensum bez uzyskania zgody tych osób na jego zwiększenie.

Po dokonanej analizie obciążeń godzinowych na podstawie wymienionej wyżej dokumentacji (tj. planu studiów i wykazu zajęć zamieszczonego w charakterystykach poszczególnych nauczycieli) należy stwierdzić, że bardzo duża część zajęć przewidzianych w planie studiów nie została przydzielona do realizacji żadnemu z nauczycieli akademickich – dotyczy to następujących zajęć:

- studia pierwszego stopnia, stacjonarne: *historia architektury i sztuki, ekologia i ochrona środowiska, turystyka aktywna, turystyka zdrowotna, żywienie człowieka, animacja w turystyce, logistyka i transport, prawo w turystyce, turystyka biznesowa, turystyka kulturowa, technologia informacyjna, ochrona praw konsumenta i własności intelektualnej, ekonomika i organizacja przedsiębiorstwa turystycznego, rynek usług turystycznych, jakość usług turystycznych, ubezpieczenia w turystyce, systemy rezerwacyjne, informacja turystyczna, wyposażenie przedsiębiorstwa hotelarskiego, usługi gastronomiczne, dietetyka, technologia informacyjna w hotelarstwie i gastronomii.*

Wymienione zajęcia bez obsady kadrowej stanowią 46% wszystkich zajęć przewidzianych w planie studiów stacjonarnych pierwszego stopnia (23 z 50) i 47% wszystkich godzin (820 z 1730), bez uwzględnienia praktyk zawodowych;

- studia drugiego stopnia, stacjonarne: *polityka turystyczna, prawo gospodarcze i prawo pracy, metodologia badań naukowych, budowa marki w turystyce, badania rynkowe, stosunki międzynarodowe, międzynarodowy rynek usług turystycznych, protokół dyplomatyczny, regiony turystyczne świata, hotelarstwo na świecie, międzynarodowa polityka turystyczna, trendy i zagrożenia we współczesnej turystyce międzynarodowej, strategie marketingowe, nowe technologie w obiektach hotelarskich, zarządzanie przedsiębiorstwem hotelarskim i gastronomicznym, nowe technologie w produkcji gastronomicznej, polityka finansowa i rachunkowość zarządcza, nowe trendy w żywieniu człowieka.*

Wymienione zajęcia bez obsady stanowią 51% wszystkich zajęć przewidzianych w planie studiów stacjonarnych drugiego stopnia (18 z 35) i 58% wszystkich godzin (610 z 1050) bez uwzględnienia praktyk zawodowych.

W związku z niedostarczeniem przez Uczelnię wymaganej dokumentacji oraz w związku ze stwierdzonymi wakatami w obsadzie niemal połowy zajęć w planie studiów, niemożliwa jest ocena obciążeń godzinowych nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy. W związku z tym warunek z art. 73, ust.2 pkt 1, Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2020 poz. 85 z późn. zm.) nie można uznać za spełniony, gdyż przedstawione przez Uczelnię informacje nie pozwalają stwierdzić, czy co najmniej 50% godzin zajęć prowadzonych jest przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w tej uczelni jako podstawowym miejscu pracy.

Polityka kadrowa w zakresie doboru nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia została uregulowana w Wewnętrznym Systemie Zapewnienia Jakości Kształcenia. W punkcie 6 dokumentu przedstawiono zasady nawiązywania współpracy z nowymi pracownikami oraz zasady przydzielania zajęć. Zasady te uwzględniają posiadanie przez pracowników odpowiednich kwalifikacji w postaci dorobku naukowego w dyscyplinie, do której przyporządkowano kierunek. Zapisane zasady nie są jednak spełnione w przypadku przedstawionego składu kadrowego na ocenianym kierunku, jak i w przypadku obsady zajęć, bowiem tylko 5 wykładowców ze składu kadrowego posiada dorobek naukowy w dyscyplinach, do których przyporządkowano kierunek, co zostało zapisane jako podstawowa zasada. Jak ustalono podczas wizytacji o doborze kadry decyduje rektor po zasięgnięciu opinii kierownika katedry.

Uczelnia zorganizowała szkolenia nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia w zakresie obsługi platform e-learningowych i zapewnia stałą pomoc techniczną w tym zakresie, co zostało potwierdzone i dobrze ocenione przez nauczycieli akademickich podczas spotkania w czasie wizytacji. W zakresie innych szkoleń wzmacniających kompetencje dydaktyczne wskazano jedynie jeden przykład skierowania na kurs edukacji międzynarodowej organizowany przez Mazowiecką Regionalną Organizację Turystyczną.

Nauczyciele akademicy oraz inne osoby prowadzące zajęcia są oceniani przez studentów w zakresie prowadzenia zajęć dydaktycznych podczas cosemestralnej ankiety studenckiej. Ankiety mają formę tradycyjną, ale również można je wypełnić elektronicznie na platformie Wirtualnego Dziekanatu. Wyniki ankiet opracowywane są przez Komisję ds. Jakości Kształcenia, a wnioski w postaci raportu przekazywane są do rektora. Wykładowcy podlegają też procedurom hospitacji, przeprowadzanym wg ustalonego planu i przeprowadzanych przez kierownika katedry. W ubiegłym roku akademickim hospitowanych było 8 osób, a tegoroczny plan hospitacji obejmuje listę 4 osób. Zajęcia są również hospitowane w przypadku prowadzenia ich w formie zdalnej, co zostało potwierdzone podczas wizytacji zarówno przez nauczycieli akademickich, jak i władze Uczelni. Nauczyciele akademicy podlegają co 4 lata ocenom okresowym. Zasady oceny okresowej zostały przedstawione w Wewnętrznym Systemie Zapewnienia Jakości Kształcenia i przewidują jako podstawę oceny nauczyciela jego osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne z uwzględnieniem wyników ankiet studenckich oraz wyników hospitacji.

Wyniki okresowych ocen kadry dydaktycznej, w tym w szczególności wnioski z oceny dokonywanej przez studentów są wykorzystywane do doskonalenia poszczególnych członków kadry. Podczas wizytacji podano przykłady działań władz Uczelni w przypadkach pojawienia się negatywnych ocen studentów, które skutkowały zmianami w prowadzeniu zajęć bądź zmianami prowadzącego zajęcia. Nie podano jednak przykładów działań Uczelni w przypadku bardzo dobrych ocen studenckich. Nauczyciele nie mogą liczyć na wyróżnienia bądź nagrody za swoje osiągnięcia. Jak wynika z rozmów przeprowadzonych podczas wizytacji polityka Uczelni w zakresie pozytywnych narzędzi motywowania jest bardzo ograniczona, co także ma wpływ na stabilizację zatrudnienia i rozwój zawodowy. W ostatnich latach nie dofinansowano żadnych postępowań doktorskich czy habilitacyjnych, nie podano też przykładów dofinansowania udziału w konferencjach, czy przykładów dofinansowania publikacji, a w zakresie kierowania na kursy dokształcające (inne niż z obsługi platform e-learningowych) wskazano jedynie 1 przykład wymieniony powyżej. Natomiast w zakresie rozwoju naukowego Uczelnia stwarza możliwości publikacji we własnym czasopiśmie Zeszytach Naukowych WSTiJO z serii Turystyka i rekreacja.

Realizowana polityka kadrowa obejmuje zasady rozwiązywania sytuacji konfliktowych oraz reagowania na przypadki dyskryminacji – reguluje te zasady Zarządzenie Rektora WSTiJO z 4.04.2022 r. w sprawie przeciwdziałania nierównemu traktowaniu, mobbingowi i dyskryminacji. Jednak w strukturach Uczelni nie występują instytucje rzecznika dyscyplinarnego i komisji dyscyplinarnej, co jest wymagane zgodnie z art. 277 i 278 Ustawy.

Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4

Kryterium niespełnione

Uzasadnienie

Część wykładowców nie posiada aktualnego i udokumentowanego dorobku naukowego i/lub doświadczenie zawodowego w obszarach działalności gospodarczej właściwych dla ocenianego kierunku i umożliwiających im prawidłową realizację zajęć, w tym nabywanie przez studentów umiejętności praktycznych – są to następujące zajęcia prowadzone przez 8 wykładowców:

- *ekonomika turystyki, rachunkowość i finanse;*
- *ekonomia,*
- *podstawy marketingu usług turystycznych i rekreacyjnych, marketing w przedsiębiorstwie turystycznym, marketing usług turystycznych i gastronomicznych,*
- *ergonomia,*
- *informatyka w turystyce i rekreacji, międzynarodowy rynek touroperatorów, jakość usług w hotelarstwie i gastronomii,*
- *negocjacje i odpowiedzialność w biznesie,*
- *logika,*
- *administracja publiczna i samorząd terytorialny.*

Dobór kadry w relatywnie niewielkim stopniu uwzględnia praktyczne doświadczenie wykładowców na zawodowym rynku pracy w obszarze turystyki i rekreacji, co nie sprzyja nabywaniu przez studentów umiejętności praktycznych i jest istotnym warunkiem prowadzenia studiów o profilu praktycznym.

Uczelnia nie udostępniła obciążeń godzinowych nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku, nawet na prośbę ZO skierowaną pisemnie do Uczelni. W związku z tym niemożliwa jest ocena obciążeń godzinowych nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy i tym samym warunek z art. 73, ust.2 pkt 1, Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2020 poz. 85 z późn. zm.) nie jest spełniony.

Po analizie obciążeń godzinowych na podstawie jedynie dostarczonej dokumentacji, tj. planu studiów i wykazu zajęć zamieszczonego w charakterystykach poszczególnych nauczycieli, należy stwierdzić, że

- 46% wszystkich zajęć przewidzianych w planie studiów stacjonarnych pierwszego stopnia, tj. ok 47% wszystkich godzin (bez uwzględnienia praktyk zawodowych) nie została przydzielona do realizacji żadnemu z nauczycieli akademickich – dotyczy to następujących zajęć: *socjologia, historia architektury i sztuki, ekologia i ochrona środowiska, turystyka aktywna, turystyka zdrowotna, żywienie człowieka, animacja w turystyce, logistyka i transport, prawo w turystyce, turystyka biznesowa, turystyka kulturowa, technologia informacyjna, ochrona praw konsumenta i własności intelektualnej, ekonomika i organizacja przedsiębiorstwa turystycznego, rynek usług turystycznych, jakość usług turystycznych, ubezpieczenia w turystyce, systemy rezerwacyjne, informacja turystyczna, wyposażenie przedsiębiorstwa hotelarskiego, usługi gastronomiczne, dietetyka, technologia informacyjna w hotelarstwie i gastronomii.*
- 51% wszystkich zajęć przewidzianych w planie studiów stacjonarnych drugiego stopnia, tj. 58% wszystkich godzin (bez uwzględnienia praktyk zawodowych) nie została przydzielona do realizacji żadnemu z nauczycieli akademickich – dotyczy to następujących zajęć: *polityka turystyczna, prawo gospodarcze i prawo pracy, metodologia badań naukowych, budowa marki w turystyce, badania rynkowe, stosunki międzynarodowe, międzynarodowy rynek usług turystycznych, protokół dyplomatyczny, regiony turystyczne świata, hotelarstwo na świecie,*

międzynarodowa polityka turystyczna, trendy i zagrożenia we współczesnej turystyce międzynarodowej, strategie marketingowe, nowe technologie w obiektach hotelarskich, zarządzanie przedsiębiorstwem hotelarskim i gastronomicznym, nowe technologie w produkcji gastronomicznej, polityka finansowa i rachunkowość zarządcza, nowe trendy w żywieniu człowieka.

Zasady doboru kadry dydaktycznej określone w Wydziałowym Systemie Zapewnienia Jakości Kształcenia nie są spełnione w przypadku przedstawionego składu kadrowego na ocenianym kierunku, gdyż przy doborze kadry nie zostało uwzględnione kryterium posiadania przez pracowników odpowiednich kwalifikacji w postaci dorobku naukowego w dyscyplinie, do której przyporządkowano kierunek.

W polityce kadrowej w ograniczonym stopniu stosuje się pozytywne narzędzia motywacyjne, co nie sprzyja stabilizacji zatrudnienia i rozwojowi kadry.

Polityka kadrowa Uczelni w zakresie określania zasad rozwiązywania sytuacji konfliktowych nie uwzględnia instytucji rzecznika dyscyplinarnego i komisji dyscyplinarnej, co jest niegodne z art. 277 i 278 Ustawy.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Wyższa Szkoła Turystyki i Języków Obcych w Warszawie zlokalizowana jest w pięciokondygnacyjnym budynku przy al. Prymasa Tysiąclecia 38A w Warszawie i ma powierzchnię 3.800 m². Sale dydaktyczne do dyspozycji studentów to aula mieszcząca 250 osób, dwie pracownie informatyczne, każda wyposażona w 18 stanowisk komputerowych ze stałym łączem internetowym, 4 dość duże sale wykładowe (od 40 do 130 osób), sala konferencyjna dla ok. 30 osób oraz 6 sal lektoratowych, w tym pracownia językowa wyposażona w specjalny sprzęt multimedialny i audiowizualny, zaprojektowana w układzie kabinowym dla 16 osób i lektora. Wszystkie sale wyposażone są w rzutniki multimedialne oraz posiadają dostęp Wi-Fi do szerokopasmowego Internetu. Sale i ich wyposażenie są zgodne z potrzebami procesu kształcenia i umożliwiają prawidłową realizację zajęć. W budynku Uczelni wygospodarowano na korytarzach strefy odpoczynku dla studentów, jak również oddzielny pokój dla spotkań Samorządu Studenckiego.

Uczelnia dysponuje bazą sportową, na którą składa się siłownia oraz sala fitness o powierzchni ok. 100 m². Ponieważ sale te są zagospodarowane sprzętem do ćwiczeń, to brakuje miejsca do realizacji zadań zaplanowanych w kartach opisu zajęć z zakresu rekreacji, np. na zajęciach z podstaw rekreacji zaplanowano ćwiczenia praktyczne z zastosowania metod aktywności ruchowej, na zajęciach z animacji w turystyce zaplanowano realizację scenariuszy zajęć animacyjnych, na zajęciach z socjologii czasu wolnego zaplanowano animowanie ćwiczeń grupowych. Obok gmachu Uczelni

znajduje się pawilon o powierzchni 400 m², w którym mieści się pracownia gastronomiczna, jednak jest obecnie nieczynna i podczas wizytacji była zamknięta. Uczelnia natomiast przedstawiła dokumentację fotograficzną wyposażenia tego obiektu w urządzenia kuchenne. Sfotografowana pracownia mogłaby więc spełniać warunki do realizacji zajęć związanych z przedmiotami gastronomicznymi, podczas których przewiduje się poznanie technik kulinarnych i gastronomicznych, np. usługi gastronomiczne, nowe trendy w żywieniu człowieka, nowe tendencje w produkcji gastronomicznej, dietetyka, wyposażenie zakładu gastronomicznego. Drugą część pawilonu stanowi stołówka studencka, z której korzystają studenci, co zostało potwierdzone podczas spotkania w czasie wizytacji.

Budynek Uczelni posiada dostęp do szerokopasmowego Internetu poprzez łącze światłowodowe, umożliwiające studentom i pracownikom akademickim bezpłatne korzystanie z niego za pośrednictwem istniejącej w uczelni sieci Wi-Fi. W pracowniach komputerowych dostępne jest oprogramowanie standardowe typu Windows oraz Office, natomiast w bardzo ograniczonym zakresie dostępne jest oprogramowanie specjalistyczne, tj. zapewnione są licencje edukacyjne dwóch systemów KWHotel i Hotelgram. Jednak w żadnej karcie opisu zajęć nie znajduje się informacja o wykorzystaniu tego oprogramowania. Z kolei na zajęciach takich jak informatyka w turystyce i rekreacji, technologia informacyjna, technologia informacyjne w hotelarstwie i gastronomii, czy systemy rezerwacyjne zaplanowano wykorzystanie systemu Amadeus, Galileo, Sabre, WorldSpan systemy CRM, systemy recepcyjne oraz globalne systemy rezerwacyjne i dystrybucyjne, które nie są dostępne w pracowniach komputerowych.

Uczelnia zapewnia zgodność infrastruktury dydaktycznej i bibliotecznej z przepisami BHP, m. in. poprzez wyznaczone drogi ewakuacji dwiema klatkami schodowymi, czy odpowiednio umieszczone gaśnice, hydranty oraz wywieszki z instrukcjami obsługi.

Uczelnia umożliwia dostęp studentów do pomieszczeń dydaktycznych oraz laboratoriów komputerowych poza godzinami zajęć, w celu wykonywania zadań czy realizacji projektów. Takie przypadki nie są jednak częste i ostatni przykład podano sprzed okresu pandemii, kiedy studentom udostępniono sale na przygotowanie prezentacji.

Infrastruktura Uczelni nie w pełni jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W budynku funkcjonują specjalnie dostosowane toalety, jest też wybudowany podjazd z parkingu, jednak nie wyznaczono na nim miejsc postojowych dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi. Pomiędzy piętrami budynku można się przemieszczać za pomocą obszernych wind towarowo-osobowych. Brakuje jednak odpowiedniego oznakowania ciągów korytarzowych, umożliwiających osobom z niepełnosprawnościami dotarcie na zajęcia. W żadnej z sal dydaktycznych nie ma pętli indukcyjnej. Również udział w zajęciach nie jest w pełni możliwy, gdyż w salach dydaktycznych i w pracowniach komputerowych brakuje specjalnych stanowisk, odpowiednio wyposażonych w udogodnienia np. w lupy czy powiększalniki komputerowe, czy specjalne stoliki z dopasowanymi blatami. W bibliotece na jedynym komputerze stacjonarnym zainstalowany jest program Homer dla osób słabowidzących. Rekomenduje się doskonalenie infrastruktury w zakresie pełniejszego dostępu dla osób z niepełnosprawnościami.

Kształcenie na odległość odbywa się przy użyciu platformy Classroom jako podszytu Google oraz meet-Google jako platformy spotkań i tym samym zapewniona jest synchroniczna i asynchroniczna interakcja między studentami a nauczycielami akademickimi. Wykorzystywane platformy umożliwiają również udostępnianie studentom, w tym studentom z niepełnosprawnościami, materiałów dydaktycznych w formie elektronicznej, co zostało potwierdzone podczas hospitacji zajęć. Uczelnia posiada system obsługi studiów – Wirtualny Dziekanat, który usprawnia obsługę studentów

i pracowników, a także ułatwia dostępność studentom o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w tym studentów z niepełnosprawnościami. Natomiast nie został zapewniony dostęp do wirtualnych laboratoriów i specjalistycznego oprogramowania wspomagającego kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Studenci mogą jednak korzystać na swoich komputerach z udostępnianych przez Uczelnię licencji na oprogramowanie.

Biblioteka WSTiJO w Warszawie usytuowana jest w gmachu Uczelni przy Al. Prymasa Tysiąclecia 38A. Biblioteka zawiera zbiory w języku polskim, angielskim a także niemieckim, rosyjskim, francuskim, hiszpańskim. W bibliotece znajdują się wydawnictwa zwarte, periodyki, zbiory multimedialne (CD), a także plany i mapy turystyczne. Stan księgozbioru z obszaru tematycznego turystyki i rekreacji wynosi ok. 6000 woluminów. Biblioteka prenumeruje jedynie dwa polskie specjalistyczne czasopisma z zakresu turystyki i rekreacji, tj. „Hotelarz” i „Wiadomości turystyczne”. Są też dostępne czasopisma o charakterze popularnonaukowym np. *Poznaj świat*. Rekomenduje zwiększenie dostępu do większej liczby czasopism specjalistycznych polskich i zagranicznych, tak żeby umożliwić studentom lepsze przygotowanie do prowadzenia działalności w obszarach zawodowego rynku pracy. Dostęp do księgozbioru jest bezpośredni, jednak biblioteka nie dysponuje czytelnią. Udostępnia jedynie komputer stacjonarny z możliwością skorzystania ze zbiorów Wirtualnej Biblioteki Nauki, a przez to z możliwością skorzystania z baz danych pełnotekstowych EBSCO, Elsevier, Springer, Web of Knowledge, Science, Scopus, Wiley, Nature. Studenci mają również dostęp do cyfrowej wypożyczalni międzybibliotecznej książek i czasopism naukowych Biblioteki Narodowej – ACADEMICA przy stanowisku z komputerem przenośnym. Biblioteka umożliwia wydruki z elektronicznych nośników. Pomimo deklaracji Uczelni, że w polityce zakupów kieruje się sylabusami oraz sugestiami wykładowców, to jednak podczas wizytacji stwierdzono dość znaczne deficyty literatury podstawowej polecanej w sylabusach, które można oszacować na ok. 40%. W wylosowanej próbie pozycji literaturowych w katalogu biblioteki nie ma m.in. następujących:

Milewski R., Kwiatkowski E., 2018. *Podstawy ekonomii*. PWN

Górska E., 2007. *Ergonomia – projektowanie, diagnoza, eksperymenty*.

Szlązak J., Szlązak N., 2010. *Bezpieczeństwo i higiena pracy*

Malinowska G., 2019. *Logika ogólna*.

Widła T., Zienkiewicz D., 2018. *Logika*

Nieznański E., 2011. *Logika*

Sołtysek J., 2016. *Logistyka miasta*.

Bentyn , 2013. *Logistyka w gospodarce turystycznej*.

Lewandowska Malec I., *Samorząd terytorialny w Polsce*

Brookshear J, Brylow D, 2022. *Informatyka w ogólnym zarysie*

Stallings W., 2022. *Organizacja i architektura systemu komputerowego*.

Mysliwiec G., 2007. *Techniki i triki negocjacyjne*.

Peeling N., 2010. *Negocjacje*

Nęcki Z., 2000. *Negocjacje w biznesie*.

Pinet A., 2008. *Negocjacje. Przez rozmowę do celu*.

Uczelnia doskonali infrastrukturę dydaktyczną poprzez cykliczne i bieżące przeglądy, które przeprowadzane są w okresie wakacyjnym, wolnym od zajęć dydaktycznych. Za przeglądy i modernizację infrastruktury komputerowej i elektronicznej odpowiedzialny jest pracownik informatyczny, natomiast za pozostałą infrastrukturę odpowiedzialni są pracownicy działu administracyjno-gospodarczego. Zgłoszenia awarii przyjmowane są i realizowane na bieżąco, tak żeby zapewnić ciągłości procesu dydaktycznego. Zbiory biblioteczne nie są jednak cyklicznie odnawiane,

a ostatecznie zakupy książek do biblioteki z zakresu filologii były zrealizowane w 2018 roku. Rekomenduje się zwiększenie częstości uzupełniania zasobów bibliotecznych obejmujących aktualną literaturę z zakresu turystyki i rekreacji.

Uczelnia unowocześnia infrastrukturę informatyczną w zakresie wyposażenia pracowni komputerowych, w których zainstalowano w roku 2018 nowy sprzęt komputerowy. W salach dydaktycznych uzupełniono sprzęt do transmisji zajęć i ich prowadzenia w systemie e-learningu w 2020 roku, tj. w okresie koniecznego przejścia na zdalne formy nauczania. W procesie przeglądów infrastruktury biorą również udział nauczyciele akademicki i studenci, którzy swoje potrzeby mogą zgłaszać bezpośrednio u pracownika informatycznego lub w dziale administracyjno-gospodarczym, bądź w sekretariacie rektora. Formalne procedury nie zostały w tym zakresie opracowane, głównie ze względu na relatywnie niewielką społeczność akademicką Uczelni i funkcjonujący system kontaktów bezpośrednich. Natomiast zostały przedstawione przykłady wykorzystania wniosków studentów i wykładowców w zakresie doskonalenia infrastruktury, np. studenci wnioskowali o zainstalowanie automatów z posiłkami gotowymi, a z kolei wykładowcy interweniowali w związku z niedopasowaniem gniazd w projektorach do nowocześniejszych końcówek VGA/HDMI i Uczelnia zakupiła znaczny zapas tzw. przejściówek.

Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Infrastruktura Uczelni częściowo umożliwia prawidłową realizację zajęć, ze względu na nieprzygotowanie odpowiednich pomieszczeń do realizacji zajęć kształtujących umiejętności praktyczne z zakresu rekreacji oraz zajęć z zakresu gastronomii, w warunkach właściwych dla działalności zawodowej w tych obszarach. W pracowniach komputerowych nie zostały udostępnione programy rezerwacyjno-dystrybucyjne i recepcyjne, które umożliwiłyby prawidłową realizację zajęć o charakterze praktycznym, zaplanowanych w kartach opisu takich zajęć jak informatyka w turystyce i rekreacji, technologia informacyjna, technologia informacyjne w hotelarstwie i gastronomii, czy systemy rezerwacyjne. Infrastruktura Uczelni nie w pełni jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Uczelnia zapewnia infrastrukturę informatyczną i oprogramowanie stosowane w kształceniu z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, które umożliwiają synchroniczną i asynchroniczną interakcję między studentami a nauczycielami akademickimi i innymi osobami prowadzącymi zajęcia. Natomiast nie został zapewniony dostęp do wirtualnych laboratoriów i specjalistycznego oprogramowania wspomagającego kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Studenci mogą jednak korzystać na swoich komputerach z udostępnianych przez Uczelnię licencji na oprogramowanie.

Biblioteka Uczelni mieści się w jej siedzibie, ale pozbawiona jest przestrzeni czytelni. Studenci mają dostęp do zbiorów elektronicznych poprzez dwa komputery, w tym do Wirtualnej Biblioteki Nauki oraz wypożyczalni Academica. Zasobność zbiorów jest jednak niewielka, przede wszystkim brakuje

ok. 40% literatury podstawowej polecanej w sylabusach, jak również dostęp do czasopism specjalistycznych jest zawężony do dwóch czasopism polskich.

Uczelnia doskonali infrastrukturę dydaktyczną, w tym również infrastrukturę informatyczną poprzez cykliczne i bieżące przeglądy, jednak nie dotyczy to zbiorów bibliotecznych, które nie są regularnie aktualizowane. W procesie przeglądów infrastruktury biorą również udział nauczyciele akademicki i studenci, a zgłaszane przez nich potrzeby w tym zakresie są sukcesywnie realizowane.

Lista nieprawidłowości, które są podstawą obniżenia oceny kryterium 5:

- 1) Infrastruktura Uczelni częściowo umożliwia prawidłową realizację zajęć, ze względu na nieprzygotowanie odpowiednich pomieszczeń do realizacji zajęć kształtujących umiejętności praktyczne z zakresu rekreacji oraz zajęć z zakresu gastronomii, w warunkach właściwych dla działalności zawodowej w tych obszarach.
- 2) W pracowniach komputerowych nie zostały udostępnione programy rezerwacyjno-dystrybucyjne i recepcyjne, które umożliwiłyby prawidłową realizację zajęć o charakterze praktycznym, zaplanowanych w kartach opisu takich zajęć jak informatyka w turystyce i rekreacji, technologia informacyjna, technologia informacyjna w hotelarstwie i gastronomii, czy systemy rezerwacyjne.
- 3) Infrastruktura Uczelni nie w pełni jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
- 4) Brakuje ok. 40% literatury podstawowej polecanej w sylabusach, jak również dostęp do czasopism specjalistycznych jest zawężony do dwóch czasopism polskich.
- 5) Zbiory biblioteczne nie są regularnie aktualizowane.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

- 1) Zaleca się przygotowanie odpowiedniej infrastruktury dydaktycznej do realizacji programu studiów z zakresu rekreacji.
- 2) Zaleca się udostępnienie pracowni gastronomicznej do realizacji zajęć związanych z zajęciami gastronomicznymi.
- 3) Zaleca się udostępnienie programów rezerwacyjno-dystrybucyjnych i recepcyjnych w pracowniach komputerowych w celu umożliwienia prawidłowej realizacji zajęć o charakterze praktycznym.
- 4) Zaleca się podjęcie działań dostosowujących w większym zakresie infrastrukturę do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
- 5) Zaleca się uzupełnienie zbiorów bibliotecznych o literaturę podstawową polecaną w sylabusach.
- 6) Zaleca się aktualizację zbiorów bibliotecznych w zakresie publikacji zwartych i czasopism dotyczących problematyki z ocenianego kierunku
- 7) Zaleca się wdrożenie skutecznych działań projakościowych w celu zapobiegania powstawaniu zdiagnozowanych nieprawidłowości w przyszłości.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Wyższa Szkoła Turystyki i Języków Obcych w Warszawie kształcąca studentów na kierunku turystyka i rekreacja zobligowana jest do współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym ze względu na praktyczny profil nauczania.

Kształcenie na specjalnościach zarówno na pierwszym jak i drugim stopniu studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, związane z obsługą ruchu turystycznego, hotelarstwem i gastronomią profiluje branżę współpracujących pracodawców. Otoczenie społeczno-gospodarcze ocenianego kierunku tworzą przedstawiciele organizacji turystycznych, hoteli, biur podróży, samorządów, podmiotów związanych z campingiem i caravaningiem. Wskazać można m.in. Polską Federację Campingu i Caravaningu, hotele sieci Marriott, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Związek Pracodawców Turystyki Lewiatan. Zakres i zasięg działalności oraz zróżnicowana struktura organizacyjna i prawna sprawia, że dobór instytucji jest właściwy dla ocenianego kierunku i zgodny z przyjętą koncepcją.

W ramach ocenianego kierunku funkcjonuje Rada Interesariuszy Zewnętrznych, w skład której wchodzi przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym również nauczyciele akademicki ocenianego kierunku pracujący równolegle w branży poza uczelnią.

Członkowie do prac w Radzie zapraszani są pisemnymi powołaniami Rektora. Do zadań Rady należy między innymi opiniowanie i proponowanie zmian w programach studiów, doskonalenie praktyk zawodowych, analiza metod dydaktycznych i treści programowych pod kątem ich praktyczności jak to zostało przedstawione w raporcie samooceny.

Rada Interesariuszy Zewnętrznych spotyka się cyklicznie do trzech razy w ciągu roku akademickiego. Spotkania są protokołowane, niemniej przedstawione do wglądu zespołowi oceniającemu protokoły, nie zawierały listy obecności podpisanej przez uczestników spotkań. Rekomenduje się sformalizowanie spotkań Rady Interesariuszy Zewnętrznych.

W spotkaniu zespołu oceniającego z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego obecni w niewielkiej liczbie interesariusze nie potwierdzili opiniowania przez siebie programu studiów a efekty uczenia się studentów zarówno w obszarze praktyk zawodowych oraz innych przedmiotów były dla nich z definicji czymś obcym. Rekomenduje się zastosowanie pisemnej formy opiniowania programu studiów przez interesariuszy zewnętrznych, uświadomienie pracodawców o możliwościach wpływania na treści kształcenia oraz efekty uczenia się z uwzględnieniem realizowanych wspólnie praktyk zawodowych.

Pracodawcy wchodzący w skład Rady nie są jedynymi instytucjami współpracującymi z Uczelnią, w ramach ocenianego kierunku. Są podmioty, z którymi uczelnia posiada podpisane umowy o współpracy m.in. w zakresie realizacji praktyk zawodowych, doskonalenia i realizacji programów kształcenia innych zadań wynikających z potrzeb stron. Do tych ostatnich zaliczyć można wizyty studyjne o których wspomnieli pracodawcy podczas spotkania, które realizowane były także w okresie pandemicznym.

Pracodawcy potwierdzili także szereg nieformalnych spotkań, w ramach których dochodzi do rozmów i dyskusji m.in. na temat praktyczności kształcenia, potrzeb branżowego rynku pracy, realizacji praktyk zawodowych, zasadności obowiązujących aktów prawnych, wspomaganiu dydaktyków w procesie nauczania. Wskazać można, iż w wyniku rozmów i oczekiwań pracodawców (szczególnie z branży hotelowej) władze kierunku planują zwiększyć w programie studiów liczbę godzin realizowanych w ramach lektoratów z języka obcego na ocenianym kierunku.

Opinie otoczenia społeczno-gospodarczego były również brane pod uwagę w określaniu specjalności zarówno na pierwszym jak i drugim stopniu kształcenia.

W okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni spowodowanej pandemią covid-19, uczelnia utrzymywała kontakt z przedstawicielami pracodawców poprzez różnego rodzaju narzędzia pracy zdalnej. Pracodawcy czynnie uczestniczyli w zajęciach dydaktycznych on-line prowadzonych na ocenianym kierunku pełniąc rolę ekspertów praktyków.

W toku wizytacji, z przedstawionych dokumentów oraz odbytego spotkania z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego nie odnotowano realizacji wdrażania prac etapowych i dyplomowych.

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia przewiduje coroczne badania oczekiwań pracodawców, którego celem jest m.in. uzyskanie od pracodawców oceny stopnia przygotowania absolwentów uczelni wyższych do podjęcia pracy, wskazania ich mocnych i słabych stron oraz określenie oczekiwań pracodawców w zakresie kompetencji absolwentów. Badanie z założenia ma również wskazać, jakie są główne czynniki decyzyjne w procesach rekrutacji, określenie poziomu dostosowania programów i metod kształcenia do potrzeb oraz oczekiwań pracodawców. Narzędziem badawczym jest ankieta udostępniana w formie elektronicznej platformy analizy i kompetencji. Raport opracowuje Biuro Karier i Praktyk. Wskazać jednak należy, iż w toku wizytacji ustalono, że ankietyzacja w takiej formie nie jest realizowana /dopiero będzie/. Jedyną ankietyzację pracodawców w wersji papierowej mającej na celu m.in. doskonalenie współpracy i rozwój kierunku potwierdziła jedna przedstawicielka otoczenia społeczno-gospodarczego uczestnicząca w spotkaniu. Rekomenduje się korzystanie z istniejącego i obowiązującego na ocenianym kierunku narzędzia dotyczącego prowadzenia okresowych przeglądów współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów, form współpracy z pracodawcami, wpływu współpracy na treści programowe, efekty uczenia się oraz program studiów.

Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Kształcenie na ocenianym kierunku o profilu praktycznym realizowane jest we współpracy z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. Prowadzone są działania mające wpływ na uprządkowanie nauczania. Praktyki zawodowe, konsultacje związane z programem studiów, unowocześnianie metod nauczania przedmiotów zawodowych czy udział praktyków w zajęciach dydaktycznych są skutecznymi metodami współpracy. Funkcjonująca Rada Interesariuszy Zewnętrznych reprezentuje rynek pracodawców ściśle związany z profilem kształcenia. To w wyniku kooperacji z pracodawcami ustalono funkcjonujące specjalności oraz zwiększono w programie nauczania liczbę godzin realizowanych w ramach lektoratów z języka angielskiego. Także nieformalne działania są skuteczne i przynoszą korzyści, niemniej rekomendacje zmierzające do sformalizowania współpracy pozwolą na prowadzenie jeszcze skuteczniejszych działań mających wpływ na jakość kształcenia. Pisemne i systematyczne opiniowanie programu studiów, treści kształcenia, efektów uczenia się umożliwią pracodawcom skuteczniejsze poznanie procesu nauczania. Zwiększą ich

świadomość i odpowiedzialność za losy absolwentów ocenianego kierunku, którzy po ukończeniu nauki będą tworzyć wykwalifikowaną kadrę pracowniczą pożądaną na zawodowym rynku pracy.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Umiędzynarodowienie kształcenia jest jednym z założeń koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku i należy do założeń strategicznych Uczelni w obszarze 4. Jest realizowane przede wszystkim poprzez obowiązkową naukę języków obcych, a także poprzez partycypowanie w międzynarodowym programie Erasmus+. Zajęcia z języka obcego zaplanowane jako obowiązkowe w programie studiów mają dość szeroki wymiar - na studiach pierwszego stopnia przewidziano 225 godzin, a na niestacjonarnych 150 godzin, rozłożone w planie na każdym roku studiów. Na drugim stopniu studiów w planie jest odpowiednio 90 godzin i 60 godzin od pierwszego do trzeciego semestru. Studenci mają wybór 4 lektoratów, tj. z języka angielskiego, niemieckiego, rosyjskiego lub hiszpańskiego, jednak w praktyce jest realizowany tylko język angielski ze względu na relatywnie niewielką liczbę studentów w poszczególnych rocznikach. W programie nie zaproponowano zajęć prowadzonych w języku obcym, co nie spełnia założeń przyjętej strategii Uczelni (obszar 4) oraz przedstawionej koncepcji kształcenia na kierunku (s. 13 RS). Szczególnie na drugim stopniu studiów na specjalności turystyka międzynarodowa brak innych zajęć w języku obcym lub lektoratu z dodatkowego języka obcego należy postrzegać jako niedopasowanie programu do koncepcji kształcenia i do współczesnych wymagań na turystycznym rynku pracy. Pomimo deklaracji Uczelni, że studenci mogą rozwijać swoje kompetencje językowe poprzez studiowanie literatury obcojęzycznej, to jednak w kartach opisu poszczególnych zajęć znajdują się bardzo nieliczne przypadki polecenia literatury zagranicznej; podobnie w pracach dyplomowych studenci bardzo rzadko odwołują się do współczesnej literatury obcojęzycznej.

Uczelnia stwarza możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich i studentów poprzez program Erasmus+. Studenci mogą realizować część programu studiów w zagranicznych uczelniach partnerskich, takich jak: University of Debrecen (Węgry), University of Granada (Hiszpania), University of Zadar (Chorwacja), University of Girona (Hiszpania), University of Nicosia (Cypr). Korzystają również w ramach Erasmus+ z wyjazdów na praktyki zawodowe w wybranych instytucjach i firmach zagranicznych, np. w hotelach w Hiszpanii, w Grecji i na Cyprze. Od 2016 roku 67 studentów skorzystało z wyjazdów, w tym 52 na praktyki zawodowe do hoteli. W tym samym czasie Uczelnia gościła również 10 studentów z zagranicznych ośrodków akademickich z Hiszpanii i z Węgier. Ponadto w analizowanym okresie Uczelnia zrealizowała dwa projekty stażowe współfinansowane ze środków UE: w latach 2016-2017 „Czas na staż” i w 2018/19 „Studiujesz-stażujesz”. W ramach projektów zorganizowano staże zagraniczne 3 miesięczne w hotelach we

Francji, na Litwie, Słowacji, Cyprze i w Hiszpanii. Również nauczyciele akademicki skorzystali w tym czasie z oferty programu Erasmus+ (Erasmus STA czy STT) i dwóch z nich zrealizowało wyjazdy do uczelni w Chorwacji i w Hiszpanii. Natomiast 3 wykładowców z uczelni hiszpańskich przyjechało do WSTiJO i prowadzili dla studentów ocenianego kierunku i uczestniczyli w prowadzeniu następujących zajęć: *ekonomia, marketing usług hotelarskich i gastronomicznych, jakość usług hotelarskich, strategie marketingowe zasady żywienia, dietetyka, nowe trendy w żywieniu człowieka*.

Uczelnia stwarza również warunki studiów dla obcokrajowców – w analizowanym okresie w Uczelni studiowało 117 obcokrajowców, najwięcej studentów pochodziło z Ukrainy, Białorusi i Azerbejdżanu. Dla nich organizowane są dodatkowe zajęcia w postaci intensywnych kursów języka polskiego dwa razy w tygodniu.

Na umiędzynarodowienie procesu kształcenia pozytywnie oddziałuje też aktywność międzynarodowa kadry akademickiej, poprzez wyjazdy konferencyjne do zagranicznych ośrodków akademickich oraz publikacje w zagranicznych czasopismach. W przypadku ocenianego kierunku taką aktywnością wykazało się tylko 3 nauczycieli akademickich (nie licząc lektorów). Z kolei w zakresie organizacji konferencji Uczelnia wskazała jako przykład zorganizowaną w 2020 roku (przed pandemią) polsko-litewska konferencję naukową, jednak nie określono tytułu ani problematyki konferencji ani jej uczestników. Rekomenduje się zintensyfikowanie działań wspierających kadrę dydaktyczną w aktywności międzynarodowej.

W strukturach Uczelni funkcjonuje stanowisko Prorektora ds. międzynarodowych i nauki oraz stanowisko Uczelnianego Koordynatora Programu Erasmus+. W ramach zadań osób piastujących te funkcje realizowany jest monitoring procesu umiędzynarodowienia, jednak w sposób mało sformalizowany, tj. w postaci dyskusji podsumowujących aktywność międzynarodową studentów i pracowników, przedstawianych corocznie na posiedzeniach senatu Uczelni, podsumowujących rok akademicki. Główne ich działania skupiają się na rozpropagowywaniu informacji wśród studentów o możliwościach wyjazdowych oraz na obsłudze administracyjnej wyjazdów i przyjazdów studentów. Ze względu na charakter prowadzonych studiów na ocenianym kierunku, związanego nierozłącznie ze sferą międzynarodową, rekomenduje się większe sformalizowanie monitorowania i oceny stopnia umiędzynarodowienia w postaci cyklicznych procedur oceniających skalę, zakres i zasięg aktywności międzynarodowej kadry i studentów, tak żeby uzyskane wyniki tych przeglądów mogły być wykorzystywane do intensyfikacji umiędzynarodowienia kształcenia.

Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Umiędzynarodowienie kształcenia na ocenianym kierunku jest realizowane przede wszystkim poprzez obowiązkową naukę języków obcych, a także poprzez udział w programie Erasmus+. Wymiar godzinowy lektoratów jest dość obszerny, jednak w programie nie zaproponowano zajęć prowadzonych w języku obcym, co nie spełnia założeń przyjętej strategii Uczelni oraz przedstawionej koncepcji kształcenia na kierunku. Szczególnie na drugim stopniu studiów na specjalności turystyka

międzynarodowa brak innych zajęć w języku obcym i/lub lektoratu z dodatkowego języka obcego należy postrzegać jako niedopasowanie programu do koncepcji kształcenia i do współczesnych wymagań na turystycznym rynku pracy. Uczelnia stwarza możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich i studentów poprzez program Erasmus+. Studenci mogą realizować część programu studiów w 5 zagranicznych uczelniach partnerskich, korzystają również z wyjazdów na praktyki zawodowe, również w ramach specjalnych programów stażowych. Mobilność nauczycieli akademickich jest znacznie mniejsza, wyjeżdżają tylko nieliczni, natomiast Uczelnia gościła wykładowców zagranicznych, którzy uczestniczyli w zajęciach kursowych dla studentów. Aktywność międzynarodowa kadry w zakresie uczestnictwa w konferencjach zagranicznych, czy publikacji w zagranicznych czasopismach jest relatywnie bardzo słaba. Uczelnia stwarza warunki studiów dla obcokrajowców. Uczelnia monitoruje proces umiędzynarodowienia, jednak ze względu na charakter studiów na ocenianym kierunku warto bardziej sformalizować procedury przeglądów w tym zakresie. Lista nieprawidłowości będących podstawą obniżenia oceny kryterium 7:

- 1) brak innych zajęć w języku obcym i/lub lektoratu z dodatkowego języka obcego na drugim stopniu studiów na specjalności turystyka międzynarodowa świadczy o niedopasowanie programu studiów do koncepcji kształcenia oraz do współczesnych wymagań na turystycznym rynku pracy.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Zaleca się wprowadzenie do programu studiów dodatkowych zajęć z języka obcego i/lub w języku obcym na drugim stopniu, studiów szczególnie w zakresie specjalności turystyka międzynarodowa.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest realizowane systematycznie. Instrumenty systemu wsparcia są niekompletne i nie można uznać ich za kompleksowe i efektywne ze względu na ujawnione braki. Poszczególne elementy systemu wsparcia, takie jak przygotowanie do wejścia na rynek pracy, wsparcie merytoryczne, materialne i organizacyjne są adekwatne do celów kształcenia i potrzeb wynikających z realizacji programu studiów.

W ramach wsparcia studentów zapewnione są zróżnicowane formy merytorycznego, materialnego i organizacyjnego wsparcia studentów w zakresie działalności zawodowej na rynku pracy. Za wsparcie studentów w wejściu na rynek pracy odpowiada Biuro Karier, które wspiera studentów w zakresie doradztwa zawodowego, coachingu, pomocy w definiowaniu ścieżki zawodowej i pośrednictwie zawodowym. Studenci mają możliwość skorzystania z dyżurów nauczycieli i pracowników, podczas których mogą uzyskać dodatkowe informacje związane z procesem kształcenia i prowadzonymi zajęciami oraz z wykorzystaniem metod elektronicznych. Studenci mogą również skorzystać z pomocy opiekuna roku, który odpowiada za bieżące wsparcie merytoryczne. Na początku roku akademickiego, studenci pierwszego roku otrzymują informacje związane z organizacją roku

akademickiego, uczelni i poszczególnych działów oraz systemu wsparcia studentów. Studentom zapewnia się również wsparcie uczelnianego informatyka w zakresie obsługi narzędzi stosowanych w nauczaniu zdalnym.

Studenci wyróżniający się w nauce otrzymują wsparcie określone przez zapisy regulaminu studiów. Studenci mogą ubiegać się o stypendium ministra, stypendium Rektora dla najlepszych studentów, stypendia ufundowane przez instytucje państwowe, organizacje społeczne lub innych fundatorów oraz nagrody Rektora. Studenci wybitni mogą również starać się o zgodę na indywidualny plan studiów lub indywidualną organizację studiów.

System wsparcia uwzględnia różnorodne formy aktywności studentów. W ramach aktywności sportowej, studenci mają możliwość skorzystać za darmo z sali z profesjonalnym sprzętem treningowym. Planowane jest również zorganizowanie obozu narciarskiego dla zainteresowanych studentów. Wsparcie w zakresie aktywności artystycznej realizowane jest poprzez zachęcanie studentów do udziału w wydarzeniach o charakterze artystycznym, między innymi w wystawach takich jak organizowana przez partnera uczelni Hotel 17 wystawa malarska twórczości Napoleona Orda oraz wystawie "Rozważni i romantyczni. 100 lat Gabinetu Monet i Medali MNW". Aktywność w zakresie przedsiębiorczości wspierana jest poprzez organizację spotkań z właścicielami i dyrektorami hoteli oraz zachęcania studentów do udziału w targach turystycznych i gastronomicznych.

System wsparcia uwzględnia wsparcie dla studentów znajdujących się stale lub przejściowo w trudnej sytuacji, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnościami. Studenci z niepełnosprawnościami, orzeczeniem złego stanu zdrowia, studentki w ciąży, studenci wychowujący dzieci i znajdujący się w trudnej sytuacji (po uznaniu przez prorektora ds. naukowo-dydaktycznych) mogą ubiegać się o indywidualną organizację studiów. Decyzję w tej sprawie podejmuje rektor. Studenci znajdujący się w trudnej sytuacji życiowej mogą ubiegać się również o udzielenie urlopu krótkoterminowego lub długoterminowego. Za wsparcie studentów z niepełnosprawnościami odpowiada pełnomocnik ds. osób z niepełnosprawnościami, który odpowiada za monitorowanie potrzeb i wypracowywanie rozwiązań mających na celu wyrównywanie szans w procesie kształcenia. Studenci wymagający wsparcia mogą liczyć również na pomoc asystenta, który wspiera studentów między innymi w opracowywaniu notatek, przekazywaniu stosownych informacji, pokonywaniu barier architektonicznych i innych sprawach, które są ważne z punktu widzenia osób z niepełnosprawnościami. Studenci mogą ubiegać się również o stypendium socjalne, stypendium dla osób z niepełnosprawnościami oraz zapomogi na podstawie zapisów regulaminu przyznawania świadczeń.

Studenci mają możliwość zgłaszania skarg i wniosków. Za przyjmowanie wniosków odpowiadają opiekunowie lat studiów, pracownicy dziekanatu, kierownik katedry, prorektorzy, rektor, a także samorząd studencki. Procedury nie są określone wewnętrznym uregulowaniem prawnym, jednak zgodnie z pozyskanymi informacjami ze strony studentów oraz uczelni, działają w sposób odpowiedni. Po zgłoszeniu sprawy przez studenta, uczelnia podejmuje działania wyjaśniające i kontrolne, a w przypadku stwierdzenia naruszenia obowiązujących zasad podejmowane są działania, które mają na celu rozwiązanie problemu. Jednym z przykładów odpowiednio funkcjonującego systemu jest zgłoszona przez studentów sytuacja konfliktowa z prowadzącym zajęcia dydaktyczne. Po analizie sytuacji, uczelnia zdecydowała o nieprzedłużaniu umowy z nauczycielem.

W ramach przeciwdziałania sytuacjom mobbingowym, rektor Uczelni wydał zarządzenie w sprawie przeciwdziałania nierównemu traktowaniu, mobbingowi i dyskryminacji. Analiza stanu faktycznego wykazała brak podejmowania przez uczelnię działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie

bezpieczeństwa studentów oraz przeciwdziałania wszelkim formom dyskryminacji i przemocy, a także zasad postępowania i reagowania w przypadku zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, dyskryminacji i przemocy wobec studentów, jak również pomocy ofiarom.

System wsparcia uwzględnia instrument motywujący do osiągnięcia bardzo dobrych wyników uczenia się. Studenci wyróżniający się w nauce mogą ubiegać się o przyznanie Indywidualnego Toku Studiów realizowany pod okiem opiekuna naukowego. Uczelnia w raporcie samooceny zawarła informację o wyróżnianiu i przyznawaniu nagród studentom za najlepsze prace dyplomowej, co nie zostało udowodnione podczas wizytacji. Stwierdza się zatem, że instrumenty motywujące do osiągnięcia bardzo dobrych wyników uczenia się nie są kompletne.

Kadra wspierająca proces nauczania funkcjonuje w sposób kompetentny, szczególnie w ramach funkcjonowania dziekanatu, Biura Karier i innych jednostek administracyjnych Uczelni. Godziny otwarcia jednostek nie są dostosowane do potrzeb studentów studiów w trybie niestacjonarnym zgodnie z informacjami zawartymi na stronie internetowej. Wsparcie realizowane jest w sposób kompetentny i efektywny, a kadra jest udoskonalana między innymi poprzez odbywanie różnych szkoleń, między innymi związanych z obsługą studentów z niepełnosprawnościami.

Samorząd studencki funkcjonujący w uczelni posiada swoich przedstawicieli w Senacie, Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Komisji Stypendialnej i Odwoławczej Komisji Stypendialnej. W ramach swojej działalności, samorząd organizuje wydarzenia kulturalne oraz funkcjonuje jako przedstawiciel studentów wobec władz uczelni. W związku z brakiem zainteresowania ze strony swoich studentów, przy kierunku nie funkcjonują koła naukowe i organizacje studenckie. Samorząd studencki nie posiada odgórnie założonego budżetu, w ramach swojej działalności otrzymuje środki finansowe na prośbę, zgodnie z aktualnym zapotrzebowaniem. Uczelnia wspiera samorząd materialnie udostępniając biuro do realizacji działań.

Na kierunku turystyka i rekreacja nie jest realizowany pełen monitoring i przegląd systemu wsparcia studentów. Częściowy monitoring i przegląd systemu wsparcia realizowany jest poprzez ankietyzację wśród studentów. Studenci w ramach ankiety wypowiadali się w kwestiach związanych z prowadzeniem przedmiotów i jakością kadry dydaktycznej.

Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

System wsparcia na kierunku turystyka i rekreacja realizowany jest systematycznie, natomiast jego instrumenty nie są w pełni kompletne. Uczelnia w odpowiedni sposób wspiera studentów w zakresie przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w poszczególnych obszarach rynku pracy poprzez funkcjonowanie Biura Karier oraz działania pracowników uczelni. System wsparcia uwzględnia wsparcie dla studentów wybitnych, studentów z niepełnosprawnościami oraz różnych grup studentów znajdujących się stale lub przejściowo w trudnej sytuacji życiowej poprzez podstawowe instrumenty wynikające z obowiązujących aktów prawnych. System wsparcia uwzględnia nieformalne, lecz efektywne procedury zgłaszania przez studentów skarg i wniosków oraz

uwzględnia różnorodne formy aktywności studentów, między innymi sportowe, artystyczne i związane z przedsiębiorczością. Uczelnia nie podejmuje działań informacyjnych i edukacyjnych związanych z bezpieczeństwem studentów oraz przeciwdziałaniem wszelkim formom dyskryminacji i przemocy, oraz odnośnie zasad postępowania i reagowania w przypadku zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, dyskryminacji i przemocy wobec studentów, jak również pomocy ofiarom. Uczelnia w sposób podstawowy motywuje studentów do osiągnięcia bardzo dobrych wyników uczenia się poprzez wyróżnienia oraz możliwość ubiegania się o indywidualny tryb studiów. Aktualnie obowiązujące instrumenty nie spełniają swojej roli w zakresie zachęcania studentów do większego zaangażowania w rozwój. Kadra wspierająca proces nauczania i uczenia się zapewnia wszechstronną pomoc w rozwiązywaniu spraw studenckich. Godziny otwarcia najważniejszych jednostek nie są dostosowane do potrzeb studentów studiów niestacjonarnych. Monitoring systemu wsparcia nie jest prowadzony w sposób kompletny i weryfikuje jedynie ocenę studentów na temat kadry dydaktycznej i jakości prowadzenia zajęć dydaktycznych.

Podstawę do obniżenia oceny kryterium 8. stanowią następujące elementy systemu wsparcia:

- Brak atrakcyjnych i zaawansowanych instrumentów motywujących studentów do osiągnięcia bardzo dobrych wyników uczenia się;
- Stwierdzenie braku dostosowania godzin prac dziekanatu do potrzeb studentów studiujących w trybie niestacjonarnym;
- Brak działań informacyjnych i edukacyjnych związanych z bezpieczeństwem studentów oraz przeciwdziałaniem wszelkim formom dyskryminacji i przemocy, oraz odnośnie zasad postępowania i reagowania w przypadku zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, dyskryminacji i przemocy wobec studentów, jak również pomocy ofiarom.
- Niepełny zakres prowadzonego monitoringu systemu wsparcia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

1. Zaleca się wdrożenie bardziej atrakcyjnych i zaawansowanych instrumentów motywujących studentów do osiągnięcia bardzo dobrych wyników uczenia się. Zaleca się wdrożenie instrumentów, które efektywnie zmotywują studentów do większej aktywności i zaangażowania celem uzyskania bardzo dobrych wyników uczenia się.
2. Zaleca się podjęcie działań mających na celu dostosowanie godzin prac dziekanatu do potrzeb studentów studiujących w trybie niestacjonarnym, aby mogli oni skorzystać ze wsparcia dostarczanego przez kadrę administracyjną.
3. Zaleca się podjęcie działań mających na celu rozszerzenie monitoringu systemu wsparcia o inne elementy związane z systemem wsparcia, między innymi jakością kadry administracyjnej, infrastrukturą i innym formom wsparcia.
4. Zaleca się podjęcie działań informacyjnych i edukacyjnych związanych z bezpieczeństwem studentów oraz przeciwdziałaniem wszelkim formom dyskryminacji i przemocy, oraz odnośnie zasad postępowania i reagowania w przypadku zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, dyskryminacji i przemocy wobec studentów, jak również pomocy ofiarom.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Informacja o studiach jest dostępna publicznie dla szerokiego grona odbiorców poprzez swoją stronę internetową oraz Biuletyn Informacji Publicznej. System został przygotowany w odpowiedni sposób pod kątem łatwości zapoznania, nawigacji i wyróżnia się brakiem ograniczeń związanych z miejscem, czasem, sprzętem i oprogramowaniem. Strony nie są przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i stwierdza się, że korzystanie z systemu informacji publicznej może być utrudnione dla tych osób. Dane, dokumenty i informacje zawarte w systemach dostępu do informacji publicznej są niepełne oraz nieaktualne. W ramach analizy stanu faktycznego brakuje większości elementów stanowiących standard 9.1.b kryterium 9., między innymi programu studiów, efektów uczenia się, charakterystyki warunków studiowania i wsparcia w procesie uczenia się, zasad dyplomowania, weryfikacji i oceniania efektów uczenia się i innych istotnych informacji w aspekcie potrzeb interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych kierunku i uczelni. Strony funkcjonujące w ramach publicznego dostępu do informacji nie zawierają informacji odnośnie kształcenia prowadzonego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, wsparcia merytorycznego i technicznego w tym zakresie oraz podstawowych wskaźników dotyczących skuteczności tego kształcenia.

Uczelnia w trakcie wizytacji przedstawiła sposób prowadzenia monitoringu systemów publicznego dostępu do informacji, wskazując, że jest otwarta na głosy interesariuszy i w przypadku zdiagnozowania braków w udostępnianych informacjach lub stwierdzenia braku aktualności uczelnia na bieżąco uzupełnia lub aktualizuje informacje. Analiza stanu faktycznego wykazała duże uchybienia w aktualności i dostępności dokumentów, między innymi zwraca się uwagę na brak programów studiów dla aktualnie prowadzonych toków zajęć. Warto również wskazać na fakt, że wszystkie dokumenty znajdujące się w Biuletynie Informacji Publicznej zostały umieszczone przed wizytacją w dniu 3 listopada 2022 roku.

Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9

Kryterium niespełnione

Uzasadnienie

Analiza stanu faktycznego wykazała, że system publicznego dostępu do informacji realizowany przez stronę internetową uczelni oraz Biuletyn Informacji Publicznej wykazuje istotne braki w aktualności i dostępności wymaganych dokumentów i informacji, w tym informacji odnośnie kształcenia prowadzonego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Wbrew zapewnieniom umieszczonym w raporcie samooceny program studiów nie jest tam dostępny, co stanowi naruszenie art. 358 ust. 1 Ustawy. Uczelnia wskazała na podejmowane działania w zakresie monitorowania aktualności i stanu publicznego dostępu do informacji, natomiast stan faktyczny wskazuje na odmienne podejście. Strony uczelni nie są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Podstawą do obniżenia oceny kryterium 9. stanowią następujące uchybienia:

- Brak aktualności i dostępności dokumentów i informacji wymaganych w ramach kryterium 9;
- Brak informacji na temat kształcenia prowadzonego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość;
- Brak dostosowania publicznego dostępu do informacji dla osób z niepełnosprawnościami;

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Dokumentem, który określa kompetencje osób sprawujących nadzór nad kierunkiem turystyka i rekreacja, precyzując zapisy Statutu Uczelni, jest Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia Wyższej Szkoły Turystyki i Języków Obcych w Warszawie, który wprowadzony został we wrześniu 2022 roku i określa zasady funkcjonowania systemu jakości od roku akademickiego 2022/2023. Ze względu na skalę działania Uczelni, najważniejszą rolę w przypadku kierunku turystyka i rekreacja odgrywa rektor oraz kierownik Katedry Turystyki (w ramach uczelni nie funkcjonują szczeble pośrednie, takie jak wydział lub instytut). Rektora wspierają trzej prorektorzy, z których najważniejsze zadania w zakresie nadzoru organizacyjnego i administracyjnego powierzone są prorektorowi ds. dydaktyki. Kolegialnym ciałem doradczym jest Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia, w skład której wchodzi: rektor, prorektorzy, pełnomocnik rektora ds. osób z niepełnosprawnościami, koordynatorzy specjalizacji, koordynator lektoratów oraz przedstawiciele studentów. Brak przedstawiciela otoczenia społeczno-gospodarczego kompensowany jest poprzez działania Rady Interesariuszy Zewnętrznych.

Wspomniany dokument zawiera nieścisłości i nie w pełni opisuje stan faktyczny. Po pierwsze, w myśl dokumentu, w składzie Komisji nie są uwzględnieni kierownicy katedr, czyli osoby kluczowe z punktu widzenia nadzoru merytorycznego, a także obsady zajęć. W składzie Komisji uwzględnieni są natomiast „koordynatorzy specjalizacji”, przy czym takiego stanowiska dokument nie przewiduje, a na kierunku funkcjonują specjalności. Na podstawie rozmów z władzami Uczelni ustalono, że kierownicy katedr biorą udział w posiedzeniach komisji jako jej członkowie, natomiast zakres kompetencji opiekunów specjalizacji nie jest formalnie określony.

W tym miejscu należy przywołać ocenę kryterium 2, gdzie opisano problem z określeniem osoby nadzorującej praktyki studenckie. W spisie treści Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia znajduje się punkt 4.8 „Koordynator ds. praktyk studenckich”, jednak został on pominięty w samej treści tego dokumentu. Kompetencje w tym zakresie nie zostały wskazane w innych punktach opisanego systemu organizacyjnego. Podsumowując, osoba odpowiedzialna za nadzór nad praktykami nie została określona. Jest to istotny mankament w przypadku studiów o profilu praktycznym.

Zatwierdzanie, zmiany oraz wycofanie programu studiów dokonywane jest w sposób formalny, poprzez uchwały senatu uczelni. Opracowanie projektów efektów uczenia się i programów studiów dla poszczególnych kierunków i poziomów studiów oraz ich zmian leży w kompetencjach kierownika katedry, który robi to we współpracy z nauczycielami akademickimi. Opiniowanie programów studiów nie jest wymienione wśród kompetencji Uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia, jednak dostarczone protokoły z posiedzeń dowodzą, że kwestie te są przedmiotem obrad, odbywa się także głosowanie nad zgodą na przekazanie programu studiów pod obrady Senatu.

W projektowaniu programów studiów uwzględnione są narzędzia i techniki kształcenia na odległość oraz współczesna technologia informacyjno-komunikacyjna, co wynika głównie z wymagań stanu pandemii. Innowacje dydaktyczne oraz osiągnięcia nowoczesnej dydaktyki akademickiej wykraczające poza ten zakres nie są wdrażane, na co została zwrócona uwaga w opisie kryterium 2.

W omawianym dokumencie znajduje się jeden akapit poświęcony zasadom rekrutacji na studia pierwszego i drugiego stopnia (s.18). Pierwsze zdanie brzmi: „Zasady rekrutacji na studia I i II stopnia uchwalane są przez Senat uczelni i udostępniane do publicznej wiadomości w ramach tzw. Uchwały Rekrutacyjnej”. Nie jest ono zgodne ze stanem faktycznym. Uchwała Rekrutacyjna nie jest dostępna na stronach internetowych uczelni, także w BIP, a prośba o jej przekazanie nie została spełniona. Nie można więc stwierdzić, że przyjęcie na studia odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte warunki i kryteria kwalifikacji kandydatów. Szczegóły dotyczące zasad przyjęć na studia zostały omówione w ramach oceny kryterium 3.

Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia odbywa dwa posiedzenia rocznie, przed rozpoczęciem kolejnego semestru. Zgodnie z deklaracją zawartą w raporcie samooceny (s. 57) „w czasie spotkań prezentowane są sprawozdania dotyczące procesu dydaktycznego oraz omawiane są wyniki analizy prac egzaminacyjnych i zaliczeniowych pod kątem zgodności z kartami przedmiotów oraz wyniki próbek prac dyplomowych.”

Nie jest to zgodne z zawartością dwóch protokołów, które dostarczyła Uczelnia. Tylko w jednym z nich znaleźć można odniesienia do powyższych działań. Są to zapisy: „kierownicy katedr sprawozdali wyniki ankiet studenckich” oraz „kierownicy katedr sprawozdali wyniki hospitacji”. Protokoły są zdawkowe i mają formę rozbudowanego porządku posiedzenia. Inne przykładowe zapisy: „Odbyła się ogólna dyskusja na temat jakości kształcenia na uczelni”, „poddano krytycznej analizie zapisy systemu jakości kształcenia i zaproponowano zmiany”. Brak konkretnych wniosków i rekomendacji. Protokoły nie mają załączników.

Uczelnia nie przedstawiła sprawozdań, o których mowa na s. 57 raportu, także sporządzanych przez Komisję „rocznych sprawozdań z oceny jakości kształcenia z ewentualnymi zaleceniami dotyczącymi działań mających na celu dalsze podnoszenie jakości tego procesu na poszczególnych kierunkach studiów” (dalej na s. 57). W szczególności, zapis: „Wyniki ankietyzacji omawiane zostają podczas posiedzeń Komisji Jakości Kształcenia, a wypracowane wnioski przekazywane zostają do Rektora w postaci corocznego raportu.” (WSZJK s. 25) został potwierdzony lakonicznym zapisem w protokole jedynie w odniesieniu do „omawiania”, natomiast brak jakiegokolwiek wzmianki o corocznym raporcie. W trakcie posiedzeń nie są omawiane wyniki spotkań Rady Interesariuszy Zewnętrznych. Należy więc stwierdzić, że przedmiotem posiedzeń są jedynie sprawy bieżące i pojawiające się problemy.

Należy wyjaśnić, że Uczelnia przedstawiła dokument zatytułowany „Ankieta oceny przedmiotów i wykładowców – opis”. Nie jest to element WSZJK, lecz opis przygotowany dla zespołu wizytującego. Ocena programu studiów oparta jest na dwóch podstawowych źródłach: ankietach studenckich oraz hospitacjach, choć w tym ostatnim przypadku systematyczność jest dyskusyjna, ponieważ obowiązkowym hospitacjom podlegają jedynie nowozatrudnieni pracownicy oraz osoby wobec

których pojawiły się zastrzeżenia. Kierownik katedry może wskazać dodatkowe osoby, na których zajęciach należy przeprowadzić hospitację.

WSZJK zawiera zapis o prowadzeniu badań oczekiwań pracodawców w oparciu o załączoną ankietę, z wykorzystaniem Elektronicznej Platformy Analizy Kompetencji. Zgodnie z zapisem na s. 35 WSZJK: „Raport przekazywany jest Rektorowi Uczelni, Kanclerzowi, Prorektorom, Kierownikom Katedr i innym podmiotom odpowiedzialnym za zapewnianie i doskonalenie jakości kształcenia.” Uczelnia nie przedstawiła takiego raportu, ani innych dokumentów związanych z tym działaniem. Innym narzędziem wspomnianym w WSZJK jest monitorowanie losów zawodowych absolwentów. Jest to błędne określenie, ponieważ pytania skoncentrowane są na ocenie zadowolenia ze studiów. Formularz zawiera jedynie dwa pytania dotyczące sytuacji absolwenta na rynku pracy: w jakiej branży i na jakim stanowisku obecnie pracuje i czy kompetencje nabyte w trakcie studiów są przydatne w pracy zawodowej. W tym przypadku również przewidziane jest sporządzanie raportów, które nie zostały przez uczelnię przedstawione.

Podsumowując, nie jest przeprowadzana systematyczna ocena programu studiów obejmująca co najmniej efekty uczenia się oraz wnioski z analizy ich zgodności z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego, system ECTS, treści programowe, metody kształcenia, w tym metody kształcenia z wykorzystaniem metod o technik kształcenia na odległość, metody weryfikacji i oceny efektów uczenia się, w tym stosowane w kształceniu w wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, praktyki zawodowe, w tym realizowane z wykorzystaniem narzędzi pracy zdalnej (jeśli są uwzględnione w programie studiów), wyniki nauczania i stopień osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, w tym wyniki i stopień osiągnięcia efektów uczenia się nabywanych przez studentów w wyniku kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, wyniki monitoringu losów zawodowych absolwentów.

W konsekwencji nie jest także spełnione wymaganie, aby w systematycznej ocenie programu studiów brali udział interesariusze wewnątrzni (kadra prowadząca kształcenie, studenci) oraz interesariusze zewnątrzni (pracodawcy, absolwenci kierunku), także w warunkach ich nieobecności na uczelni spowodowanej czasowym ograniczeniem jej funkcjonowania

W konsekwencji, należy stwierdzić, że podejmowane działania doskonalące mają charakter reaktywny i nie są oparte na wnioskach z systematycznej oceny programu studiów. Jakość kształcenia na kierunku nie jest poddawana cyklicznej zewnętrznej ocenie.

Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10

Kryterium niespełnione

Uzasadnienie

- 1) Kompetencje i zakres odpowiedzialności osób sprawujących nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem studiów, w tym kompetencje i zakres odpowiedzialności w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia nie zostały określone w sposób przejrzysty.

- 2) Brak uchwały rekrutacyjnej powoduje, że przyjęcie na studia nie odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte warunki i kryteria kwalifikacji kandydatów.
- 3) Nie jest przeprowadzana systematyczna ocena programu studiów, a działania uczelni w zakresie jego doskonalenia mają charakter reaktywny.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak